

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Slovenska potrpežljivost.

Lepo je, če zna človek potrpeti, če ne
rojni takoj, kadar ne gre vse tako, ka-
ker bi človek želel. Toda, kadar postane
ta potrpežljivost tako velika, da ni več
samo brezbržnost, temveč naravnost
hlapečevstvo, tedaj je taka potrpežljivost
zlo, ki ga je treba takoj in brezobzirno
zatrpeti. Slovenska potrpežljivost je posta-
la tako zlo.

Kmalu bo tudi leto dni, ko so bile od-
ložene — samo iz strankarskih motivov
ljublanske občinske volitve — in vsa
Ljubljana molči in vse stranke molče na
ta rop ljublanske avtonomne pravice.
Ali se stranke ne zavedajo, da je molk
sokrivda, da je avtonomija Ljubljane pr-
va pravica ljublanskega meščana.

Pred nosom vse Slovenije je prišla
Trboveljska premogokopna družba z re-
dukcijsko rudarjev. Da je izziv tem večji,
znižuje še delavcem plače. Zmanjšal se
bo vsled tega dohodek slovenskega pre-
bivalstva, povečal pa se bo dohodek tu-
jih delničarjev. Slovenija pa na to molči,
kakor da še ne bi bila dovolj obubožana.

Še mesec dni in zakonito moč bo imel
proračun, ki je bil sprejet v finančnem
odboru. Ta proračun ni drugo, ko ena
sama potrditev, da mora Slovenija več
plačevati davkov ko druge pokrajine.
Kljub temu Slovenija molči in bo molča-
la tudi še dalje, ko bo proračun sprejet.
V Rimu se sklepa garancijski pakt z
Italijo. Nihče ni pri tem paktu tako priza-
det ko Slovenija. Pa čeprav je slovenski
narod državni narod, se njega ni niti
vprašalo za njegovo mnenje. In niti ta
minimalna zahteva Slovenije, da se olaj-
ša stanje bratom tam preko, ne bo izvr-
šena. V zunanji politiki Jugoslavije ni-
majo Slovenci besede.

In tudi ne v notranji! Ko se je sklepal
sporazum med HSS in NRS, se je stalno
povdarjalo, da mora priti do sporazuma
s Hrvati, ker se proti Hrvatim ne da vla-
dati. Proti njim pa se vlada, če se vla-
da brez njihovega sedelovanja.

Toda naša država ni le kraljevina Hr-
vatov in Srbov, temveč je kraljevina tudi
Slovencev in vendar se vlada brez njih,
to je proti njim. Ko je bila vlada RR in-
stalirana, se je govorilo, da je to najbolj
parlamentarna vlada, kar smo jih imeli,
in da samo to kaže njeno lepoto, ker niso
v njej zastopani tudi Slovenci.

Pred osmimi meseci je morebiti v tem
bila samo lepotna napaka, danes pa je
to kardinalna napaka, ker postavlja edin-
stvo na laž, ker je v zasmeh enakoprav-
nosti. Ne samo brez Hrvatov, tudi brez
Slovencev se ne da vladati v Sloveniji in
vlada, ki se niti ne potrudi, da to svojo
napako popravi, nima pravice do ob-
stoja.

V resnici pa se že osem mesecev vlada
brez Slovencev in proti Slovincem, in
slovenski narod se za to niti ne zmeni. Ne
zmenijo se pa tudi naše stranke, ki tudi
to vprašanje presoja le po tem, če pri-
dejo v vlado klerikali ali liberalci, ka-
kor, da je v tem predpotopnem nasprot-
ju obseženo vse slovensko vprašanje!

Naj bo krivica še tako velika, sloven-
ski narod prenaša vsako z neizmerno po-
trpežljivostjo, ki je že čisto identična s
hlapečevstvom. In to hlapečevstvo se čim
bolj razvija, čim bolj napreduje pavperi-
zacija Slovenije, čim večja postaja pro-
letarizacija inteligence. In ni upa, da bi
to hlapečevstvo odpravili, dokler vse naše
stranke ne pričnejo z vzgojo svobodoljub-
lja. Pomanjkanje svobodoljubja, to je na-
ša dedščina avstrijskantsva in tu je kal
pogube. Da bi pa to kal začele uniče-
vati naše stranke, ni upanja, ker tudi one
nočejo svobodoljubnih in samosvojih

Seja radikalnega kluba odložena.

Beograd, 27. febr. Za včeraj popoldne
odrejena seja radikalnega kluba se ni
vršila, temveč je bila odložena. Za danes
popoldne je določena prva pripravljana
seja ožjega odbora glavnega odbora radi-
kalne stranke. Ministra dr. Srškić in Kr-
sta Miletić prispeta danes v Zagreb, kjer
bosta, kakor se doznava, skušala pomiri-
ti obe sprti radikalni frakciji. Nato odpu-
tujeta oba ministra v Sarajevo.

Prihodnji petek se povrne najbrž mi-
nister financ dr. Stojadinović v Beograd
in takrat bo postala situacija gotovo ži-
vahnejša.

Razgovori za sklenitev konkordata so

odloženi iz neznanih vzrokov in odlože-
no je tudi potovanje naše delegacije v
Rim, ki je nameravala oditi v nedeljo v
Rim. Pod predsedstvom Stefana Radića
bo 28. t. m. seja kluba HSS, ki se bo vr-
šila v istem času ko seja glavnega odbora
radikalne stranke. Na tej seji se bo pre-
sojalo delovanje poedinih ministrov in
se bo predložil načrt za nadaljnje delo
vlade.

Včeraj je bil ameriški poslanik Dodge
pri Pašiću na dolgi konferenci. Tej kon-
ferenci pripisujejo posebno važnost, ker
je znano, da se v Ameriki te dni govori
o najetju večjega posojila.

Pašić moral pristati na sejo glavnega odbora.

Beograd, 27. febr. Vprašanje sklicanja
ožjega glavnega odbora radikalne stran-
ke ima svojo predgodovino. Pašić nika-
kor ni bil za to, da se skliče celokupni
glavni odbor, in se je dolgo upiral, da se
glavni odbor vobče skliče. Ali na koncu
koncev je vendarle moral pristati na to,
da skliče glavni odbor, ki sestoji iz 25
poslancev.

Na tej seji bo prišlo do rešitve prav
važnih vprašanj. Sedaj se vrše priprave,

kaki predlogi naj se stavijo in kako naj
se reši vprašanje likvidacije sporov. Na
tej seji se bo razpravljalo tudi vprašanje
vedstva stranke in se smatra, da bo seja
gotovo zelo burna in usodna za gotove
osebe. Vendar se zatrjuje, da se bo Pa-
šiću tudi tokrat, kakor vedno, posretilo
pomiriti duhove in da se vsa vprašanja
rešijo s kompromisom v interesu stranke
in države, in sicer tembolj, ker je koali-
cija z radićevci nujno potrebna.

Vedno bolj napeti odnošaji z Grško.

NESPOSOBNOST NAŠIH DIPLOMATOV

Beograd, 27. februarja. Vesti o posto-
panju Grške z našim življenjem, ki je dan
za dnevom neznosnejše, so dale povod
narodnemu poslancu iz bitolskega okra-
ja, da nam je podal informacije o stanju
naših sonarodnjakov v Grški. Poslanec
pravi, da je stanje naših sonarodnjakov
v Grški težko in neznosno in da je njih
položaj obupen ter je teror dosegel že
svojo kulminacijo. Vsak dan prispe iz
Grške na naše ozemlje veliko število be-
guncev in naša vlada skoro tudi nima
tehnične možnosti, da vsem tako pomaga,
kakor bi bilo treba.

Vlada je preko svojega poslanika v

Atenah storila korake, da odpomore te-
mu zlu, o dosedaj ni dosegla razen praz-
nih obljub nikakega povoljnega uspeha.
Uspehi naše diplomacije so vobče majhni
v Evropi in vlada ni zadovoljna z delom
naših poslancev v inozemstvu. Zaradi-
tega se iščejo osebe, da bi na položaj po-
slanikov prišli samo sposobni ljudje, in
se v zvezi s tem omenjajo kot novi po-
slaniki imena Laza Marković, Velizar
Janković in Ninko Perić. Ni pa mnogo
upanja, da bi se ti gospodje hoteli umak-
niti iz političnega življenja, razen takrat,
ako bi interesi države zahtevali od njih
žrtve v tem pravcu.

VAŽNE IZJAVE NINČIĆA.

Rim, 27. februarja. Včerašnja »Tri-
buna« prinaša intervjuv z dr. Ninčičem.
Ninčić je izjavil, da je bil njegov sestanek
z Mussolinijem že preje pripravljen.
Združitev Avstrije z Nemčijo bi naspro-
tovala mirovnim pogodbam. H koncu je
dr. Ninčić naglasil, da bi se v sedanjih
razmerah in glede na razpoloženje, ki
vlada, mogel pakt prijateljstva med Ita-
lijo in Jugoslavijo razširiti. — Ninčičev
sestaneček z Mussolinijem je bil zelo po-
treben, ker sta se morala oba državni-
ka podrobno razgovoriti o položaju v Ev-
ropi in o posameznih vprašanjih, ki se
tičejo interesov Italije in Jugoslavije.

Rim, 27. febr. Včeraj dopoldne je imel
dr. Ninčić daljši razgovor z generalnim
tajnikom zunanjega ministrstva Contari-
nijem, nato pa z italijanskim poslanikom
v Beogradu, generalom Bodrerom. Vče-
raj popoldne je bil drugi sestanek med
Ninčičem in Mussolinijem. Ta razgovor

strankarjev, temveč samo slepo vdanih
pristašev, hlapecev stranke.

Bilanca je obupna in katastrofa neiz-
bežna, če ne bo mladina v stanu organi-
zirati propagande svobodoljubja in po-
nosa. Je to zadnji up in še ta slabo
podprt.

Tako daleč nas je privedla naša potr-
pežljivost, tako nizko so zavedli narod
— samo strankarji.

Seja skupščine.

Beograd, 27. febr. Seja narodne skup-
ščine se je nadaljevala ob 5. popoldne.
Prvi je govoril Aleksa Žujević. Baval se
je s Srbijo in naglašal, kako so bili Sr-
bijanci in prečani zadovoljni, da je Sr-
bija po letu 1912 stremela za osvobodit-
vijo prečanskih krajev in te kraje tudi
zavzela. — Govornik je protestiral proti
temu, da se kraljevo ime meša v stran-
karsko agitacijo. Zahteval je dalje, da se
poslanske dnevnice zmanjšajo od 300
Din na 250 Din.

Med Žujevićevim govorom je prišlo po-
gosto do prerekanja in medsebojnega po-
jasnjevanja. Posamezni poslanci so se
zbirali okrog govorniške tribune in go-
vornika prekinjali z raznimi šalami in
dovtipi.

Zbornica je prešla nato k sprejemanju
posameznih poglavij v razdelku vrhovne
državne uprave. Ko je prišla pri temi na
vrsto partija o skupščini in o poslanskih
dnevnicah, je nastalo zopet veliko prere-
kanje. Žujević kliče pri tem: »Kaj je z
mojim amandmanom o znižanju poslans-
kih dnevnic?« Hrup postaja čimdalje
močnejši, tako da je predsednik primo-
ran, sejo prekiniti.

Ko se je zopet otvorila, je skupščina
sprejela tudi še vse ostale partije raz-
delka vrhovne državne uprave, kakor
dolгови in penzije, v podrobnostih. Nato
je bila seja zaključena ob 7. Prihodnja
seja bo danes ob 9. Na dnevnem redu je
podrobna razprava o proračunu ministr-
stva za pravosodje.

NASPROTJA MED VOJVODINSKIMI RADIKALI.

Beograd, 27. februarja. Spori in dife-
rence med vojvodinskimi radikali so dan
za dnevom vedno večje. Zaradi tega oba
sprta tabora zahtevata, da glavni odbor
to vprašanje na prihodnji seji definitivno
reši. Glavni odbor se bo vsekakor na se-
ji v nedeljo bavil s tem nesoglasjem vo-
jvodinskih radikalov in si bo prizadeval,
da se to vprašanje likvidira. Poleg tega
se splošno mnogo govori o izpremembah
v radikalni stranki, o reorganizaciji stran-
ke in o izravnanju vseh sporev. Misli pa
se, da bo vse to težko rešiti.

SPORAZUM Z ALBANIJO.

Beograd, 27. febr. Naš poslanik v Ti-
rani Branko Lazarević je obvestil vlado,
da je dosegel popoln aranžman z alban-
sko vlado zaradi sklenitve trgovinske po-
godbe in drugih konvencij, ki so v vital-
nem interesu obeh sosednjih držav. Ver-
jetno je, da se bodo trgovinska pogajanja
med našo državo in Albanijo, ako na to
pristane naša vlada, vodila v Beogradu.
Razen trgovinske pogodbe se je govorilo
o pobijanju kačške akcije na našem
in albanskem ozemlju. Istotako je dose-
žen načelni sporazum o izročanju razboj-
nikov in o zavarovanju potov v oboje-
stranskem interesu.

Uspeh Branka Lazarevića, ki dobro po-
zna albanske prilike, bo pripomogel k
najtesnejši zvezi med našo državo in Al-
banijo.

STRAJK RUMUNSKIH STUDENTOV.

Bukarešta, 27. februarja. Del dijakov
bukareškega vseučilišča je proglasil
stavko kot protest proti univerzitetni
uredbi. Danes se sestane univerzitetni
svet, ki bo odločil o izključitvi nemirnih
elementov. — Sicer ni bilo nobenih res-
nih incidentov. Časopisje izraza bojazn,
da ne bi se zaprlo vseučilišče, kar se
zaradi demonstracij in stavke lahko
zgodí.

DR. STOJADINOVIĆ DOŠPEL V LONDON.

London, 27. febr. Včeraj popoldne je
dospel v Cherbourg s parnikom Acqui-
tania naš minister financ rd. Stojadino-
vić. Krenil je takoj proti Londonu, kjer
bo ostal dva do tri dni. Pojutrišnjem poj-
de v Pariz, kjer se bo mudil dva do tri
dni in bo pričakal tam dr. Ninčića.

Odkrite besede češkoslovaškega finančnega ministra.

V češkoslovaškem parlamentu je podal finančni minister dr. Engliš ekspozice, ki zasluži naravnost občudovanje vsled svoje odkritosti in uvidevnosti. Med drugim je dejal dr. Engliš:

Mi smo revnejši kakor smo bili pred vojno. To se vidi najjasneje iz tega, da so cene devetkrat večje kakor pred vojno, dohodki prebivalstva pa so povišani samo za šest do sedemkrat. Najna posledica tega je, da država ne more plačevati svojih nameščenecv tako ko pred vojno. Nižjim so se morale plače relativno zvišati, da so dosegli eksistenčni minimum, dočim višjim uradnikom ne more država plačevati plač v predvojnem razmerju. To pa vsled tega, ker prebivalstvo kratkoma tako visoki davkov ne prenese.

Nato je dr. Engliš brez ovinkov razkril demagogijo strank. Vse brez izjeme zahtevajo povišanje uradniških plač, vse brez izjeme pa tudi znižanje davkov. Kako pa se naj obe zahtevi spravi v sklad, o tem nihte ne pove. Ne gre za mojo popularnost, je nadaljeval dr. Engliš, ker slab finančni minister tisti, če ne bi vsi godrnjali, toda za to gre, da se ljudstvo vzgoji k resnici, da se vselej, kadar se kaka stvar zahteva, pove tudi kako bo krita.

Trdim, da je prebivalstvo z davki preobremenjeno. Pred kratkim je dr. Kollar izračunal, da so znašali davki pred vojno na osebo 75 zlatih kron, sedaj pa znašajo 785 č. K., da so torej davki čisto enako visoki. To je grda zmot. Dr. Kollar bi imel prav samo tedaj, če bi tudi dohodki prebivalstva rasli v istem razmerju kakor so rasle cene. Temu pa ni tako in desetkratno povečane davke je treba vzporediti s samo sedemkratno povišanimi dohodki prebivalstva. Tedaj pa se pokaže, da je danes prebivalstvo še enkrat tako obremenjeno ko pred vojno.

Vzroki, da se prebivalstvo pritožuje nad davki, niso torej samo v tem, da se vrše pri predpisih nepravilnosti — kar pa bo, če bog da letos odpravljeno —, temveč predvsem v tem, ker se sedaj slabše in težje živi.

Mi smo revnejši, zaslužimo manj, davčni pritisk pa je večji.

Vse to pa manjša našo konkurenčno sposobnost, s čemur so zadete korenine našega gospodarskega obstoja. Ne gre za to, če se more uvesti še kak nov davek, temveč gre za to, če prebivalstvo nov davek še prenese.

Samo s tega stališča je presojati vse nove

zahteve. Izjavljam v svesti si svoje odgovornosti do davkoplačevalcev, da je vsako povišanje davkov nemogoče in da je treba izdatke omejiti, če se hoče dobiti denar za višje plače drž. uradnikov.

Tako je govoril češkoslovaški finančni minister dr. Engliš, ki je strokovnjak in ne strankar.

Tako pa še ni govoril noben jugoslovanski finančni minister, ki nikoli ni strokovnjak, temveč vedno le strankar.

In posledica.

Češkoslovaški proračun se stalno niža, naš pa se stalno veča. Češkoslovaška uprava se stalno boljša, naša pa konstantno oslaja na svoji mizerni točki, oziroma se pada. Na Češkoslovaškem so zato finance vedno bolj urejene, pri nas pa je kaos vedno večji. Paralela je za nas tako katastrofalna, da ne more biti bolj.

Toda najtežje je to, da češkoslovaški finančni minister, ki niti ni poslanec, čuti s prebivalstvom, naš pa, ki uživa zaupanje naroda, se za ljudske težave niti ne meni. Češkoslovaški finančni minister vzklaka: mi smo bolj revni ko pred vojno, naši ministri pa frazarijo o »bogati Sloveniji! In nikdar ni še nobenemu našemu finančnemu ministru padlo v glavo, da bi se vprašal, če prebivalstvo nove davke tudi zmore. Vse proteste vse spomenice, vse dokaze prebivalstva se je dosledno metalo v koš in s strankarsko disciplino so se odglasovali tudi najbolj nemogoči zakoni.

Objavili smo del ekspozice dr. Engliša, na drugem mestu pa objavljamo članek o finančni politiki dr. Stojadinovića.

Kdor primerja obe finančni politiki, ta se pač ne more čuditi, če naše gospodarstvo propada, če napreduje proletarijacija dežele v strahotni meri. Proletarijacija je inteligentna, kmetijski dolgovi rastejo, obrtniki trošijo prihranke, trgovina zastaja in industrijska podjetja reducirajo svoje obrate. Nazadovanje na vsej črti, naš finančni minister pa se vozi v Ameriko sredi proračunske razprave na »Majesticu«, da s frazo o bogastvu Slovenije in Jugoslavije izposluje popust dolgov. Naša finančna politika je postavljena na glavo in naši poslanci, ki prejemajo po 300 Din dnevno, da finance uredijo, zapravljajo čas s tem, da se zmerjajo z »bitangij, lopovi in sličnim!

Pravijo, da je potrpežljivost božja mast. Toda potrpežljivost našega volilca, ki si pusti tako brez odpora iztisniti zadnji vinar, ta potrpežljivost je že davno postavila pregovor na laž.

Uspehi in neuspehi ministra Stojadinovića.

Pričakovanja, ki so se stavljala v mislijo ministra Stojadinovića, se niso izpolnila. Pogoj, ki nam jih nudijo Združene države, nikakor ne odgovarjajo našim željam. Mislili smo, da bomo dobili iste pogoje kot Italija, tako pa smo dobili najneprivolnejše pogoje.

Združene države strogo razlikujejo, ali je bilo posojilo najeto pred sklepom miru ali po njem. Dolgovi, ki so bili sklenjeni prej, se smatrajo kot vojni in so amortizacijski pogoji zanje znatno lažji. Naš dolg znaša 66 milijonov dolarjev, od teh je 13 milijonov dolarjev vojnih dolgov.

Drugi princip, katerega so se Združene države držale, je obzir na finančnejne in ekonomske prilike dotične države. Smešno je trditi, da spadamo mi v vrsto dobro situiranih držav, vendar je min. Stojadinović na vse pretege in ob vsaki priliki v Ameriki povdarjal naše blagostanje, s tem je dosegel ravno nasproten učinek. Iz strankarskih razlogov slika on zadevo drugače kar se nam bo pri sklepanju dolgov v Parizu in Londonu maševalo. V nekem proračunskem govoru je minister Stojadinović naglasil da smo edina država v Evropi, ki ima tako malo dolgov. Tudi to se nam je maševalo. Stojadinović se je hvalil, da se je dinar dvignil za 50 odstotkov. To je sicer res na borzi, ne pa na cenovni tečajnici. Cene so ostale iste. Predno je dr. Stojadinović pognal dinar v višino, bi moral urediti vse naše inozemske dolgeve. Tako pa smatra inozemstvo dvig dinarja za dokaz našega ekonomskega bogastva. In k temu dejstvu ne pomagajo nič naše tožbe o po-

rušeni Srbiji. Tudi v Parizu je prišel Stojadinović v ostro nasprotje s francosko javnostjo glede naših predvojnih dolgov.

Razen dinarjevega dviga ni niti enega dejstva, ki bi se dr. Stojadinoviću štelo v dobro. In še ta dvig ni nastal po zaslugi ministra, nego vsled ekonomskih razmer. Da je bila naša trgovska bilanca 1. 1924 aktivna za 1400 milijonov, ni Stojadinovićevo zaslug, nego našega kmetijstva. Leta 1925 pa ni več aktivne bilance. Zaloga tujih deviz v Narodni banki je padla od 1300 milijonov Din na 600 milijonov in to radi padanja izvoza, to pa je bila posledica dinarjevega padca.

Dvig dinarja je imel tudi za posledico, da je onesposobil za delo velik del naše industrije. Naša lesna industrija je v popolni krizi. Tudi izvoz je ostal nerentabilen.

Dokler je vsled dinarjevega dviga trpela le prečunska industrija, je malokoga bolela glava. No, sedaj je tu tudi agrarna kriza in sedaj se vidi, kam vodi dinarjev dvig, ki pomeni krizo vsega našega gospodarstva. Dočim se je dinar dvignil, so vse državne davke ostale iste. Za tako stanje nosi največ odgovornosti fin. minister. Proračun se je za časa njegove vlade dvignil od 8934 milijonov na 12.900 milijonov, dasi se je dinar znatno povišal. Faktično se je proračun povečal za 100 odstotkov. Tudi v izenačenju davkov se je odlikoval dr. Stojadinović. Načrt za izenačenje je napravil že dr. Kumanudi, a g. Stojadinović ga ni hotel izvesti. Sedanje stanje sicer ugaja Srbiji in Črnigori, zato pa morajo vsa bremena nositi prečunski kraji. Kmet v

Pančevu (Vojvodina) plača petkrat več davkov kot njegov srbski sosed v Smederevu. Kaj briga beograjsko čaršijo, ako delniško društvo v Beogradu plača veliko manj davkov, kot enako društvo v Sloveniji. Neoprostljiva krivda fin. ministra je, da v 3 letih ni izvedel davčne reforme.

Tudi glede kreditne krize ni bilo ukrenjeno ničesar. Naša mesta niso dobila nikakega posojila iz inozemstva. Ko so šli naši industrialci po kredit v inozemstvo, jim je šel od vseh naš finančni minister najmanj na roko.

Na koncu proračunske debate pa je še imel drznost, da je govoril o rezervi za zvišanje davčnih bremen. (Pa menda ni mislil Slovenije!)

Triletno delo sedanjega finančnega ministra ne more pokazati ne enega uspeha, pač pa povsod le velik minus. Bilo bi zato z ozirom na naše razmere skoraj v redu, da ostane še nadalje finančni minister in da se še naprej vozi na državne stroške v najdražji ladji »Majestic«, ker je doživel na vsej črti tako majestetičen neuspeh.

Politične vesti.

Demagogoško lajno je prišel z vso silo vrteti mladinski popoldnevnik. Tako je večeraj položil na svoj star »verkele« ploščo o uradniških plačah. Silno je ogorčen, ker vlada še ni plačala uradnikom »dolžnih razlik in svečano konstatira, da so ostale vse obljube vlade le na papirju. Res je! Toda kje je bil mladinski popoldnevnik tedaj, ko je bila na krmilu njegova vlada PP, ki je ravno tako obljubljala uradnikom zlate gradove — dala jim pa persekucijo in redukcijo. Tedaj naj bi povzel mladinski popoldnevnik besedo, tedaj naj bi govoril in njegova beseda bi nekaj veljala. Sedaj pa je prepozno in njegove jeremijade so samo prazne fraze, ki še v stari lajni povzročajo same disakorde.

Sicer bi pa le bilo v interesu uradniških železi, da bi že enkrat spoznali dejanski položaj in se brigali v prvi vrsti le za svoje interese, mesto da ob volitvah in ob drugih prilikah delajo tlabo za stranke. Ni se zmenila za nje vlada PP, ni se zmenila za nje nobena druga vlada, ali bodo že uradniki izvajali potrebno konsekvenco in se tudi oni ne brigali za stranke? Samo stanovska solidarnost, ki je močnejša od strankarskih gesel, more uradnikom pomagati in te resnice seveda mladinski list ne pove, ker take resnice ne prenesejo obrabljene plošče njegovega strankarskega »verkelja«.

Zmešani pojmi. V mladinskem popoldnevniku čitamo tudi sledečo brihtno konstatcijo: »Vsi radičevci so glasovali za proračun, dočim se je okoli 40 radikalov pri glasovanju odstranilo iz zbornice.« Mladinski list je hotel s tem reči, glejte, kako so radikalni poslanci bolj odločni! Kakor navadno, ga je tudi s tem sijajno polomil. Če glasuje klub za proračun, potem je dolžnost vsakega člana, da tudi on glasuje za proračun. Kdor se pa s tem ne strinja, ta je dolžan izjaviti konsekvence in glasovati proti proračunu, oziroma izstopiti iz kluba, če bi nasprotje naraslo do te ostrine. Odstraniti se pred glasovanjem, pa je čisto navadna figarija, ki je poslanca nevredna. Če pa misli tak poslanec uganjati s tem demagogijo, ker ni glasoval za proračun, čeprav je član vladnega kluba, potem je postopanje poslanca tem bolj obsodbe vredno. Seveda pa mladinskemu popoldnevniku to ne gre v glavo, ker mu je zaukazano, da pri vsaki priliki in nepriliki paradira s svojo neslano kritiko radičevcev.

Bunjevačka stranka se fuzionirala s HSS. Bivši veliki župan in predsednik Bunjevačko-šokavske stranke Mirko Ivković Ivandekić je dal sledečo izjavo: Mi smo se s HSS zjediniili v vseh velikih in važnih vprašanjih in rešiti se ima samo še par manjših formalnosti. Posledica tega sporazuma bo, da bunjevačko-šokavska stranka preneha in da se združi s HSS, ki se bo v Subotici temeljito preorganizirala. Naš sporazum sloini na idealni podlagi in nas ne vodi jo nobene osebne ambicije. Mi smo na čistem s tem, da radikalna stranka, odločno brani svoje pozicije v subotičkem mestnem svetlu, vendar to nikakor ne izključuje sprememb v subotičkem mestnem zastopu, čeprav to v sedanjih razmerah ne bi bilo odločilne važnosti. Ze tedaj, ko sem bil za časa Davido-

vičeve vlade v Subotici veliki župan in načelnik, sem zahteval, da se razpišejo občinske volitve, in da se vpostavi občinske avtonomije. Sedaj, ko smo se združili z vladno stranko, bomo to zahtevali še odločneje.

Zbližanje med radikali in demokrati. Voje Marinkovićev govor komentirajo radikalni listi zelo ugodno. Zlasti podčrtujejo njegovo ostro stališče proti federalističnim težnjam. »Vreme« poudarja, da je minister Uzunović pokazal posebno spoštovanje Marinkovića, ker je priznal upravičenost njegove trditve. Oba govora sta bila sprejeta kot dokaz zblizanja med radikali in demokrati in kot dokaz, da sta obe stranki na istem stališču in da bi zato mogle sodelovati.

Konflikt med češkimi in nemškimi socialnimi demokrati. Ker so nemški socialni demokrati silno napadli dr. Beneša, ko je govoril o falzifikatorski aferi, so jim očitali češki socialni demokrati, da so s tem pomagali madjarskim reakcionarjem in sleparjem. Glasilo čeških socialnih demokratov je nato celo pozvalo amsterdamsko internacionalo, da obsodi postopanje nemških socialnih demokratov, ker je bilo na kongresu v Hamburgu sklenjeno, da se imajo socialni demokrati z vsemi sredstvi boriti proti reakcionarnim režimom, med katerimi je bil na prvem mestu imenovan Horthyjev. — Na ta poziv je pomenljivo odgovoril »Sozialdemokrat«, glasilo nemških socialnih demokratov, da naj češki socialni demokrati samo gredo pred amsterdamsko internacionalo, ker se nemški socialni demokrati njene razsodbe prav nič ne boje. Na to je moralo češko soc. demokratično glasilo retimirati in izjaviti, da ne zahteva in tudi ne prizna ev. razsodbe druge internacionale, temveč bo samo predložilo vse dokumente internacionali in naj ta potem ukrene, kar se ji zljubi. — Druga internacionala je namreč čisto pod nemškim vplivom in zato se nemški socialni demokrati, dasi krivi, lahko posmehejejo, dočim morajo češki molčati. — Taka je namreč internacionalnost socialnih demokratov v praksi.

Senat bo vendarle ratificiral pogodbo z Italijo. V ameriških krogih se računa z gotovostjo, da bo senat vendarle odobril pogodbo z Italijo glede odplačevanja italijanskih dolgov. Novinarji so izračunali, da je od 96 senatorjev 51 za sprejem pogodbe. Vsekakor pa bo debata o sprejemu zelo ostra. Opozicijo vodi senator Borah, ki naglašja, da bi sprejem pogodbe pomenil podpiranje fašistovske diktature.

Verski nemiri v Mehiki. Vsled proticerkvenih odredb vlade je nastalo med katoliški veliko gibanje proti vladi. Mestoma so izbruhnili že krvavi nemiri. Ko so hoteli zapreti policisti v Mehiki neko cerkev, se je nabrala ogromna množica ljudstva, zlasti ženi, ki so pričele ogorčeno napadati policije. Ker ta nikakor ni mogla ukrotiti množice, so prišli gasilci in pričeli z brizgalnimi močili žene. Toda zaman, voda ni ukrotila vročevrtnih žensk, ki so vedno ljubeje napadale policijo. Končno si ni znala pomagati drugače pomagati, kakor da je oddala salvo, na kar se je množica razbežala. Pred notranjim ministrom so se demonstracije ponovile. Tu pa so bile gasilske brizgalne dovolj močne in žene so odnehale vse premočene. Toda za kako dolgo?

Nesramnost grofa Bethlena. V »Matine« protestira Sauerwein najenergičnejše proti neverjetni nesramnosti grofa Bethlena, ki hoče priti na zasedanje Zveze narodov. »Človek, ki je vedel in dopustil dva falzifikatorska atentata proti državam, ki sta članici Zveze narodov, ne more pričakovati, da mu dasta Briand in dr. Beneš roko.«

Književnost.

F. M. Dostojevski, IDIOT.

roman, I. del, poslovenil dr. Vlad. Borštnik. V Ljubljani 1926. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Splošna knjižnica št. 62. Strani 284. Cena broš. Din 32, vez. Din 40.

V založbi Zvezne tiskarne in knjigarne je izšel pravkar v okvirju agline »Splošne knjižnice« I. del veličastnega romana velikega ruskega pisatelja »Idiot«. Ta roman šteje v prvi vrsti med svetovne pripovedne spise in je vzbudil povsod največje zanimanje, ker je v tem romanu do najmanjšega detaila razgaljena v mojsterskem pripovedovanju in risanju vsa mehka ruska duša. Obenem razpravlja v njem Dostojevski o najvažnejših, človeških, socialnih in znanstvenih problemih, ki morajo hočeš nočeš, pritegniti pozornost vsakega mislečega človeka. Poleg tega pa ima roman toliko pesteriga, napetega dejanja, da priklene tudi bravca, ki išče v knjigi zgolj posčenega razvedrila. Roman je zelo obsežen, štel bo preko 1000 strani »Splošne knjižnice«. Zato bo založba izdala slovenski prevod romana v štirih knjigah, kakor je Dostojevski razdelil roman v 4 dele. Nadaljnji 3 deli izidejo postopoma v najkrajšem času, tako, da bodo imeli slovenski bralci v kratkem ves roman na razpolago. Knjiga se dobiva pri založnici Zvezni knjigarni in Ljubljani, Marijin trg št. 8.

TUDI PANGALOS GRE V RIM.

London, 27. febr. Grški ministrski predsednik Pangalos je izjavil angleškim novinarjem, da bo posetil Mussolinija v Rimu in se z njim domenil jako važne stvari. To bo nadaljevanje dogovora med Mussolinijem in Ninčicem.

PLASTIRAS ODPOTUJE V FRANCIJO.

Skopje, 27. februarja. Polkovnik Plastiras je zaprosil velikega župana, naj mu izda dovoljenje za potovanje v Francijo. Velikemu županu se je zdelo oportuno, ustreči polkovniku Plastirasu in ugoditi njegovi prošnji. Plastiras najbrže že danes odpotuje v Francijo. (Dalje.)

Georgas:

Mrcvarstvo

Človeku, ki je živel med narodom, je na primer nemogoče, da bi vsak nemški »anc« poslovenil z »nac«.

O boleznih sem že govoril. Vendar pa ne bo škodovalo, če se še enkrat ozrem na to in opozorim čitatelje, da je neki Francoz na ljubljanskem kolodvoru na kapi umrl. Morda bo kdo zaradi točnosti zapisal, da je n. pr. Caruga umrl za vislicami.

Tisti na se le preveč ponavljajo. Tako se čita: potreba na sposobnih uradnikih. Jaz bi le rad vedel, čemu je treba takega izražanja. Ali ni dovolj, da se pravi potreba sposobnih uradnikov?

Tam pa, seveda, kjer »anc« v nemščini ni, tam se tudi »nac« v slovenščini izpušča, dasi je krvavo potreben. Na primer: tiglich se sloveni »dnevno«, namesto »na dan«. Vzled: Imamo šolo dvakrat »dnevno«, namesto: Imamo šolo dvakrat na dan. Enako se sloveni v podobnih slučajih »jährlieh« z »letno«, namesto »na leto«. — Sam Bog vedi, zakaj naj bi bilo lepše ali se celo bolj prav, da se pravi ročno narejeni čevlji, namesto na roko narejeni čevlji. Dalje se dobijo cvetke: »leta dolgo« za nemški »jahrelang«, namesto »leta in letac«.

Zadnje čase se je vrnila celo v leposlovje za nemško besedo »flüchtig« krasna slovenska cvetka »beženec«. Na primer »bežna skica« namesto »hipna slika« ali »površna skica«. Ni dolgo tega, kar sem čital »to nas čudie, kar je očividno »das wunder uns«.

Toda vse, kar je prav. Ko bi take stvari

samo enkrat stale, naj bi že bilo. A kaj, ko se take napake primejo kakor kuga.

V sportnem predalu časniki se čita »smuške« tekme namesto »smučarske« tekme in to samo zato, ker se pravi po nemško »Skiwetlauf«, zakaj »Skiläuferwetlauf«, kakor bi se moralo pravilno reči, bi bilo prenerodno. Toda Slovenec na to ne pomisli, kdo tekmuje, temveč po hlapčevsko prevaja. Saj tekmujejo vendar smučarji in ne smučci. Tudi na naglas je treba paziti: smučarji so drsalci, ki se drsajo po smučeh, smučarji pa so izdelovalci smuč. Tako je tudi goslar = Violinspieler in goslar = Violinfabrikant.

Ker sem že pri smučarjih, naj omenim še to. V objavi zimskosportne zveze glede smučarskih tekem je stalo, da je zabranjena uporaba »psov«. Kaj so ti »psi«? Ti »psi« so ozek pas iz tulnjeve kože, ki je pribit po dolgem pod smučmi, da na ledenini pri hoji vreber ne izpodrsnejo. Ta pas se menda po nemško imenuje »Seehundstiel«. Če se pa ta beseda prevede s »pes«, je pa le malo preveč po domače, se mi zdi. Ako se že hoče tisk pas kože personificirati, naj se imenuje »stulenja«, a ne »pes«, dasi »stoji v uetih knjigah, da se imenuje »Seehund« po slovensko tudi »morski pes« poleg (ruskega) »tulnja«.

Pri tej priliki se mi ponuja na misel raba besede »morski pes« za morsko roparsko zver, ki pride tudi v jadranske vode in je znana pod italijanskim imenom »pescecan«. Ta riba pa se ne imenuje po slovensko »morski pes«, temveč »morski volk«. Na žalost moram konstatirati, da tega napačnega

izraza »morski pes« ne rabi samo dnevno časopisje, temveč tudi strokovno glasilo Slovenskega lovskega društva »Lovec«, ki tudi v splošnem prav nič ne ljubi lepe slovenščine, ako sodim po letniku, ki ga imam slučajno v rokah, in če izvzamem prav lepo monografijo dr. Quidama o vidrah. Jaz sicer nisem lovec, mislim pa, da je »izvrševati ali vršiti zalaz« po slovensko prokleto grdo rečeno in tudi ne vem, če je taka spakarija potrebna in čemu je potrebna.

Nekoliko sem krenil na stran, kajti obljubil sem bil, da bom govoril o besedotvorji. Kakor sem že poudaril, je človeku, ki živega tvornega jezika ne pozna, težko delati nove besede tako, da bi se jim nič ne poznalo, da so umetno narejene. Nekatere druge, ne v teh člankih, sem bil omenil besedo »zamašnjak« za nemški »Schwungrad«. Če je kaka beseda tako nesrečna, tak je ta. Prvič se »Schwungr« po slovensko ne pravi »zamaš«, temveč »omah«; drugič pa bi se reklo »Schwungrad«, ako se izpeljuje iz besede »zamaš«, zamahovalo, zamahovalnik ali kako drugače, ne pa zamašnjak. Zamašnjak pomeni namreč (a ne praviloma!) stroj, s katerim se steklenice masijo, ali pa posoda, kjer so zamaški spravljani. Če bi bilo pa potreba za »Schwungrad« tvoriti novo slovensko besedo, bi jo tvorili iz glagola »vihitati«, a ne iz zamahovati. Tvorba besede »zamašnjak« pa je absolutno nepotrebnost, kajti vsak mlinar na Dolenjskem ali na Notranjskem vam pove, da se pravi tistemu kolesu, ki pospešuje omah — kotač. Po hrvaško je sicer kotač kolo sploh, toda po slovensko je »Schwungrad«.

Politika strahu.

Knjige, v katerih beremo, kaj se je na svetu vse zgodilo, so troje vrste: nekatere so puste in dolgočasne, druge pa so poučne, zopet druge pa zelo zabavne. Najbolj zabavne so knjige, ki pripovedujejo o vojskah in v teh knjigah so najbolj zabavna tista poglavja, ki opisujejo vsako vojsko kot sveto, sveto vsaj z ene strani.

Tudi svetovna vojna je bila sveta in državni velike antante in njihovi častniki so znali z neverjetno spretnostjo leta in leta mamiti zlasti male narode, da so res verovali v svetost dolgoletne vojne in v zmago svetlih človečanskih idej bratstva, enakopravnosti in svobode. Mali in zatirani so zrl pred seboj v megleni daljavi neko svetlo luč in so krvaveli dolga leta po trnjevi poti vojnega trpljenja, da pridejo do luči. Ko pa so izvojevali sijajno zmago in v nepopisnem navdušenju pričakovali, da jih bodo pustili veliki državniki na mirovni konferenci res gledati in uživati blagodejno luč Pravičnosti in večnega miru, so spoznali da so zabredli v neprodarno megle.

Zavest je rekla zaveznikom, da so zmagali. Pamet jim je narekovala, naj bodo pravični. Poslušali pa niso niti svoje zavesti niti svoje pameti. Enkrat so imeli zopet prav oni naravoslavci, ki pravijo, da je podzavest močnejša kakor zavest. Nad podzavestjo pa je vladal temen strah pred še temnejšo bodočnostjo. Kaj bo, če si premagani opomorejo? Kaj bo, če se zvežejo z nepremagljivo Rusijo?

In podzavestni strah pred bodočnostjo je narekoval ogromno vojno odškodnino, narekoval je zasedbo najbogatejšega nemškega ozemlja in narekoval celo vrsto političnih ukrepov, ki so se morali izkazati prejšli slej nevdržnim. Toda strah je zahteval svoje.

In samo strah je bil, ki je razdelil veliko antanto, ki je razdružil Anglijo in Francijo in pritisnil Angleže na premagano nemško stran. Zmagovita Francija je široko razpela svoja krila v kolonijah. V Angoro je francoska vlada poslala enega svojih najboljših diplomatov, Franklin-Bouillona, sošolca Kemal-paše, da utrdi francosko-turško prijateljstvo. Po zanesljivih ruskih poročilih se je angleš-

kim diplomatom sicer posrečilo zanetiti upor Druzov proti Franciji, toda najnovejša poročila javljajo, da se je senatorju Jouvenelu zopet posrečilo v Angori spraviti zadevo v pravi tir. Tudi v Afriki se zmagovito francosko orožje počasi bliža okolici Cevta, in če bo Cevta francoska, postane Gibraltar brezpomembna pečina, severna Afrika pa sestaven del Francije.

Na daljnem vzhodu pa ruje mogočni ruski kolos z vso svojo idejno silo o samoodločbi vseh narodov, tudi azijskih, proti angleškemu imperiju. In strah pred posledicami ruske agitacije je narekoval Angliji zblizanje z Nemčijo makar na stroške Francije, ki jo davi na drugi strani neizprosni angleški funt.

Tudi pogodbo v Locarnu je rodil strah, in ona sama je zopet rodila celo vrsto malih strahov.

Čisto naravno je, da se je najprej rodil italijanski strah. Označuje ga le ena sama beseda: Brenner! Mussolini je sicer mogočno zaklical v svet, da bo nesel italijansko trobojnico preko Brennerja, toda hladni Stresman ju Mussolinijevo vročernost očitno nekoliko iztrezil. Mussolini pa se je zavedel, da Brennerja ne brani noben Locarno. Zato se je moral ozreti po zaveznikih. Ugriznil je v kisljo jabolko in povabil je v Rim — ministra kraljevine SHS, dr. Ninčiča. Povabil ga ni iz ljubezni ali vsaj iz spoštovanja, ampak povabilo je diktilal strah, kakor narekuje strah že vso evropsko politiko od 1. 1918. naprej. In Italija dobro ve, kaj pomeni današnja Nemčija v računih Anglije ali pa Rusija, mogoče celo v računih obeh.

Ze golo dejstvo, da ni dr. Ninčič prosil Mussolinija pomoči, ampak da je Mussolini povabil dr. Ninčiča v Rim, daje zastopniku naše države silno moč v roke. Tudi okolnosti, da Nemčija nima pri nas nobenih teritorialnih interesov, je za dr. Ninčiča znan političen plus. Vprašanje je sedaj le, če bo znal dr. Ninčič svojo moralno premoč sedaj tudi primerno izkoristiti. Za pametnega diplomata odločitev ni posebno težka, če je v srečnem položaju, da lahko dela politiko — brez strahu.

Šikaniranje in izmozgavanje.

SLUŽBENI LISTI. — VSIJEVANJE SRBSKIH PUBLIKACIJ.

Pretiran birokratizem ni samo neroden, temveč tudi drag. To je stara stvar, ki pa v Beogradu menda še ni dovolj poznana. Drugače si ne moremo razlagati neverjetnih odredb, ki prihajajo iz Beograda.

Ne zadosti pa, da so te odredbe vzorno nezamislive, pomenijo tudi nezasišano izmozgavanje uradnikov, katere se sili, da naročajo srbske publikacije, tudi če so čisto brez vsake vrednosti. Tej praksi pa je treba narediti konec in mislimo, da bi tudi uradniške organizacije same mogle to storiti, samo če bi energično nastopile. Sicer pa je treba, da podpre uradnike pri tem vsa javnost, ker dejansko gre za nov davek, ki gre na račun vse Slovenije.

Evo par takih klasično nerodnih in za uradnike skrajno krivičnih novotarij.

1. Za sestavo službenega lista, ki ga je naročilo ministristvo pravde izdelati z vsemi mogočimi birokratskimi težavami, si morajo uradniki oskrbeti najrazličnejše izkaze, n. pr. domovnico, poročni list, krstni list. Nabava teh izkazov bo požrla mnogo denarja, kakor bo sploh cela zadeva službenega lista olajšala bo jugoslovanske uradnike za lepe denarje. Da pa ne bodo uradniki plačevali vsaj nepotrebnih takov, ki jih ni normalno biti potrebnih za gori omenjene izkaze, naj se uradniki pri zahtevi krstnih listov zase in za otroke, poročnih listov, domovnic in drugih za sestavo službenega lista potrebnih izkazov sklicujejo na člen 128. Uradn. zakona, po katerem so vsi ti izkazi vsake takse prosti.

2. Razni beograjski avtorji in založniki se znajo pri referentih v ministristvih izposlovati odredbe, s katerimi se upravnim in šolskim uradom v celi državi ukazuje, da morajo naročiti in plačati za urade, društva, šole in druge institucije razne knjige, brošure in revije, ki so bile prvotno namenjene le srbski čitalski publiki. Tako je pred nedavnim časom došel srednješolskim ravnateljstvom ukaz, da morajo vsi katoliški srednješolski

dijaki rabiti molitvenik nekega avtorja, ki ga v Sloveniji menda nihče ne pozna. Navadno se v takem slučaju naredi iz ministristkega priporočila, naročilo, katero morajo podrejeni organi izvrševati.

Pred kratkim so dobila šolska vodstva ukaz naročiti in plačati neki »Poljoprivredni glasnik«, ki izhaja v Novem Sadu; izdajatelj in urednik je neki Popović. Pregledali smo nekaj števk tega »Poljoprivrednega glasnika«, ki stane 160 Din na leto, a ne da bi kritikovali, moramo reči, da so naši slovenski organi kakor: »Kmetovalec«, »Čebelar«, »Sad-jar« v primeri s tem glasilom naravnost visoko strokovnjaško revije. Pričakujemo zato, da razni referenti v ministristvu prosvete, notranjih del in poljoprivrede ne bodo dotičnim izdajateljem na ljubo ukazovali, da bi Slovenija težke 100-tisočake izdajala za ta glasila, ki niso za naše razmere, pri tem ne dovolj strokovnjaško spisane in razen tega tudi jezikovno širši publiki ne dovolj umevne.

Kdor hoče pri nas čitati hrvatsko ali srbsko knjigo, ta že ve kje jo dobi. Te literarne in trgovske vsiljivosti pa ne rabimo.

Se manj pa se more trpeti, da bi morala Slovenija plačevati dela avtorjev, ki svojih del ne morejo prodati niti Srbom.

Da bi mi poleg vseh drugih davkov, plačevali še davek za malo ali celo ničevredne srbske publikacije, pa je v resnici že od sile!

Kratke vesti.

Prince Karel je v spremstvu gospe Lupescu odpotoval v Pariz, kjer se sestane z njim njegova mati, da doseže sporazum s princem.

Bojkot proti Italiji je uspešen kakor poroča »Deutsche Zeitung«. V januarju je padel tovarni promet za dve tretjini. Pomaranče so prodali Italijani za 4 milijone zl. mark. Tudi število potnikov je zelo padlo.

Ziserjem uprizoritve, dasi sta oba ena oseba. Zdelo bi se, da je v takem slučaju režiser neodgovoren za tujo zasnovo, ker so mu roke vezane, pa smo videli, da je posredovanje Desetega brata režiserja zamotalo v najrazličnejša protislovja. Pri originalnih delih konflikt med avtorjem in uprizoriteljem ni vedel pomemben, ker se tvori odrska vidno telo po vsebini in obliki drugače in z drugimi motivi nego nevidne literarno telo. Pri prireditvi pa, katera je izključno fazonirana po razpoložljivem materialu ne gre, da bi se z nakazovanjem izigravala iluzija, kakor bi se dalo storiti več, če bi bilo na razpolago še to in še ono. Material si je prireditelj sam izbral in je odgovoren za učinek. Izigravanje iluzije drugih možnosti leži v tem, ker je hotel režiser prireditelja prekositi. V našem slučaju bi bilo to mogoče le s podelitvijo premice, po kateri se giblje povest in katera ne more na stranpota funkcij, ki zraven nimajo ničesar opraviti. Pravo nesoglasje med Golijevim prirejenim konceptom in Golijevo uprizoritvijo nam je z odra podtakalo občutek, da manjka režiserju izrazitost izhodišča za interpretacijo lastnega dela. Jurčičeva zgodba je po snovi, dejanju in času stabilna celota. Celoto je prireditelj razkrojila v vzporedne odlomke, ki so nihali iz časa v čas in so eliminirali vsako obilježje Jurčičevega romana z revijo odrskih tehnik zadnjih 80 let. Od početnega, popolnoma notranje snovnega srečanja desetega brata s Piškavom smo bili takoj vpeljeni v kulturno-historično notranjščino sllemenikega gradu z znanstveno utemeljitvijo ljudi in predmetov in od tod v krš-

Angleški komunisti so vložili na angleškega kralja prošnjo za pomilostitev obojenih komunistov. 300.000 komunistov je podpisalo to prošnjo ter tako manifestiralo za komunistično idejo.

ŠKANDAL ZA VSO EVROPO.

Madjarska parlamentarna komisija je končala svoje delo in predložila parlamentu poročilo, v katerem ugotavlja, da je madjarska vlada v falzifikatorski aferi brez krivde. Bilo bi škoda vsake besede, če bi dokazovali, da je to poročilo škandal, ki je tudi za madjarske razmere gorostasen.

Svoje posebno mišljenje pa je oddala tudi manjšina in dokazala v njem, da je skrivda Bethlenove vlade izven vsakega dvoma, pa čeprav se je skušalo, da na vse načine to krivdo utajiti in prikriti. Poročilo manjšine, katero je podpisal tudi bivši minister Varzony, ki nikakor ne pripada nobeni skrajni stranki, je dokument, ki kriči da je grof Bethlen kriv, da je od 1. 1922 vedel za ponarejanje bankovcev, da je to ponarejanje trpel in da namenoma ni ničesar ukrenil proti falzifikatorjem.

In ta Bethlen ima drznost, da gre v Zenevo kot delegat Madjarske in da zastopa na Zvezi narodov deželo falzifikatorjev.

Če Evropa dopusti, da nastopa na zasedanju Zveze narodov tudi protektor falzifikatorjev, potem je pač ugled Zveze narodov za večno pokopan. Povej mi s kom obučajš in povem ti, kdo si, pravi pregovor, ki ne velja samo za zasebno, temveč tudi za javno življenje. V hipu, ko vidijo narodi, da se smejo falzifikatorji gibati v krogu Zveze narodov, morajo dobiti narodi tudi utis, da Zveza falzificiranja ne obsoja. Kakšno veljavo pa bi potem imeli odloki Zveze, pa si tudi vsak lahko sam misli.

Pri tem pa bi silno trpela ideja miru, ker je Zveza narodov glavna opora mirovne misli. In to je vzrok, da smo vsi zainteresirani na tem, da Bethlen ne bo madjarski sramoti dodal še evropski škandal.

Upamo in nadejamo se, da se bo grožnja »Matina« uresničila in da Briand, Beneš in drugi ne bodo hoteli sesti za eno mizo s človekom, ki ni mogel sebe oprati pred očitkom, da je protektor falzifikatorjev. Če pa se to ne bi zgodilo, potem imamo poleg madjarske afele še evropski škandal, samo s to razliko, da je ta škandal tem težji in tem usodnejši.

LASTNA HVALA SE POD MIZO VALA.

Ljubljana je dobila nov sametniti in pogrební avtomobil. Čujte sedaj, kak slavo-spev na gerentski trosvet je z ozirom na to drago dejanje zapisalo glasilo mladinskih inteligentov, ko piše:

»Pod sedanjim gerentskim svetom so se izpopolnile razne panoge ljubljanskega občinskega gospodarstva. Brez mnogo hrupa in govoričenja izvršuje gerentski svet program svoje komunalne politike in Ljubljancem lahko z zadovoljstvom opazujejo razvoj svojih mestnih ustanov in zavodov. Velik napredek za Ljubljano pomeni tudi nabava novega sanitetnega avtomobila, ki se bo porabljal tudi za pogrebe in ki bo dodeljen mestnemu pogrebemu zavodu...«

Res, velik napredek za Ljubljano, ker sedaj imamo avtomobil tudi za mrtve.

Zato pa imamo tudi še vedno ona pred-potopna vozila, ki služijo za razmetavanje smeti po vsej Ljubljani. In zato imamo stalno blatne ulice in nikdar očene prehode. In zato imamo stanovanjsko krizo, ki je dnevno večja in za katero se nihče ne meni. In zato imamo aprovizacijo tako neurejeno, kakor smo jo imeli pred leti. Res, vidi se, da je sedaj na magistratu čisto nova komunalna politika. Samo zato menda tudi še ni razložen mestni proračun.

Ampak kaj vse to. Samo da imamo nov avtomobil, ker danes Ljubljana res nima druge potrebe, ko da kupuje v Gracu gotovo silno cen avtomobil.

Naj se gospodje le hvalijo. Saj bo enkrat tudi gerentske slave konec, saj prične enkrat tudi mestni občinski svet posloovati.

Tedaj si bomo pa natančneje ogledali komunalno politiko gerentskega sveta in tedaj bo menda ta pretirana samohvala lepo utihnila.

mo, ki je današnja, brez znakov historije; iz te smo prešli v absolutno nečasovno in se potenciranejši privid, nego je v prvi sliki. Peta slika z naslovom pri Krivčevih je podčrtana, otipljiva realnost s pridatkom ekspresivnega ekstrata; tej sledi Prva ljubezen, ki je eksperimentalna »živa podoba« in ne potrjuje nobenega teksta. V takih bistveno različnih oblikovnih nazorih se gibljejo ostale scene ter napravajo Jurčičevemu delu vsebine, ki jih tam ni in so tudi praktično nemogoče. Mogoče so le na odru, pa dokazujejo pomanjkanje smisla za stilno enoto.

Brez oziroma na celoto, so posamezne slike dobro učinkovale, zlasti svadbeni prizor. Ob menjajoči se prostorninski in ekspresivni sceni je bil zelo slab iluzionistični prospekt sobe na Slemenicah. Tudi časovna opredelitev kostumov je bila ohlapna. Igralci so grupacije absolvirali neopazno, tudi posamične akcije so gladko potekle; le v trinajsti in štirinajsti sliki (Očetova skrivnost in Odpoved in sprava) sta gospod Benjamin (g. Lipah) in Marijan (g. Drenovec) temeljito odpovedala. Jubilant g. Danilo je bil dober Dolef; g. Lev var je desetemu bratu rešil centralno težišče, oziroma boljše zvezo desetih slik; s svojo impulzivnostjo je prireditvi vsilil lasten motiv, ki je edini izvenel preko večera. Odličen tip je vstvaril g. Cesar s Krjavljem in z njim obvladal vsako situacijo; s tako popolno zakokroženostjo bi zabaval tudi homerske junake pred Trojo. Če se g. Cesar svojega uspeha zaveda, naj ga čim skrbnejše analizira in ceni vrednost njegovih sestavin. I. Z.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota 27. februarja: Obri gospe Warrenove. Red F.

Nedelja 28. februarja: ob 15. uri pop. Naša kri. Ljudska predstava po znižanih cenah.

— Izven. — Ob 20. uri zvečer Deseti brat. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ponedeljek 1. marca: Henrik IV. Red C.

Torek 2. marca: zaprto.

Sreda 3. marca: Ana Christie. Red A.

Četrtek 4. marca: Zapeljivka. Red F.

Petek 5. marca: Naša kri. Red B.

Sobota 6. marca: ob 15. uri popoldne Pegica mojega srea. Dijaška predstava po znižanih cenah. Izven.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota 27. februarja: zaprto.

Nedelja 28. februarja: ob 15. uri pop. Zvedave ženske. Ljudska predstava po znižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek 1. marca: zaprto.

Torek 2. marca: Večni mornar. Red B.

Sreda 3. marca: Orfej v podzemlju. Red E.

Četrtek 4. marca: Joungeur de Notre Dame. Red D.

Petek 5. marca: zaprto.

Sobota 6. marca: Večni mornar. Red F.

Uprava Narodnega gledališča obvešča p. n. abonente in drugo gledališko občinstvo da se je moral že objavljeni repertoar vsled obolenosti večjih članov spremeniti in velja za danes v soboto in naslednje dni repertoar, kakor je zgoraj objavljen. Prihodnji teden prideleta na vrsto dve premijeri v operi in sicer v četrtek in nedeljo zvečer.

Wolf Ferarrijeva opera »Zvedave žene« se v nedeljo popoldne ob treh poje zadnjikrat v letošnji sezoni. Opera se odlikuje po graciozni glasbi, lepim melodijah in svoji zabavni vsebini. Pri prvi popoldanski vpisovitvi dne 14. t. m. je žela naravnost velikan-ski uspeh. Predstava se začne ob 15. uri, konec je pred 18. uro, tako da je mogoče vsem zunanjim udeležencem pravčasen odhod z večernimi vlaki.

Na klavirskem koncertu, katerega priredi najodličnejši naš pianist prof. Anton Trost v ponedeljek, dne 1. marca ob 20. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe so zastopani tudi trije ruski skladatelji in sicer Balakirev, Rahmaninov in Skrijabin. Balakirev je bil rojen leta 1837 v Nijem Novgorodu ter umrl v Peterburgu 1910. leta. Najprvo je študiral naravoslovje, potem se je pa popolnoma posvetil glasbi ter je nastopil leta 1855. z največjim uspehom kot pianist v Petrogradu. Njegov pokrovitelj je bil slavni ruski skladatelj Glinka, ki ga je določil tudi svojim naslednikom. V hiši Balakireva so se shajali vsi takratni mladi glasbeniki: Cuj, Musorgski, Rimski-Kozakov, Borodin. Ti so reformirali rusko glasbo in tvorili v tistem času nekako rusko moderno. Balakirev je zložil več velikih orkestralnih del, izmed klavirskih skladb pa je najbolj znana njegova »Orientalna fantazija »Islamey«, katero igra Trost tudi na našem koncertu. Drugi Rus je Sergij Rahmaninov, rojen 1873. leta in živi sedaj v Newyor-ku. Rahmaninov je izvrsten klavirski virtuoz in svetovnoznan, kakor skladatelj najrazličnejših del. Nekaj časa je bil tudi kapelnik carske opere v Petrogradu. Poleg teh dveh bo zastopan na koncertu tudi Skrijabin, rojen 1872. v Moskvi, umrl 1915. leta. Od leta 1890 do 1903 je bil profesor klavirja na konservatoriju v Moskvi. Sicer pa je večinoma živel izven ruske zemlje. Njegove kompozicije so brez dvoma pod velikim vplivom slavnega Chopina, so zelo duhovite, vendar kažejo včasih nekako prisilno originalnost in pa bolna umetnikova čustva. Po skrbni izbiri koncertnega sporeda pomeni Trostov koncert pravi umetniški dogodek v letošnji koncertni sezoni. — Predprodaja vstopnic v Matični knji-garni.

Simfonični koncert »Glasbene Matice« v Ljubljani. V petek, 5. marca priredi orkestralno društvo Glasbene Matice simfonični koncert katerega bi prav za prav lahko nazvali »sintni koncert«, saj je na koncertu več suit za godalni odnosno veliki orkester. Koncertni spored ima dva dela. V prvem delu se nahajajo izvirne skladbe domačih komponistov in sicer Mihečeva overtura »Planeti«, Sant-lova »Mala suita« za veliki orkester, pa Adamičeva Suita za godalni orkester: »Ljubljanski akvareli«. — V drugem delu pa se izvajajo Čajkovskega »Karakteristični plesi« in pa Borodinove plesi iz »Kneza Igorja«. Spored izvaja orkestralno društvo Glasbene Matice, pomnoženo s člani Dravske divizijske godbe in opernega orkestra pod vodstvom skladatelja Emila Adamiča. — Predprodaja vstopnic je od danes naprej v Matični knji-garni.

Slovensko marionetno gledališče »Atena« v Narodnem domu.

V soboto 27. in v nedeljo 28. februarja: Poci: »Gozdni kralj Lavrin«.

Začetek vsake predstave ob 5. uri popoldne. Predprodaja vstopnic pred malo dvorano v Nar. domu eno uro pred začetkom predstave.

Najstarejša graverska tvrdka

Anton Černe

se je z današnjim dnevom preselila iz Dvornega trga v isto hišo

na Kongresni trg št. 10.

Deseti brat.

Sestnajst slik iz Jurčičevega romana. Za oder priredil Pavel Golia. Režiral P. Golia; scenograf Ivan Vavpotič.

Z zanimanjem smo gledali odersko prireditve Jurčičevega romana, ki nam jo je dram-sko vodstvo improviziralo za proslavo peldes-ko vodstvo igralskega delovanja A. Cerarja-setletnice igralskega delovanja A. Cerarja-danila dne 20. februarja. Opustivši vprašanje po vzrokih in potrebah, zakaj se je vodstvo odločilo za to prireditve po Jurčičevem delu, mi mnenja, da se je znašlo ob nji nekaj zani-mivosti, ki so uporaben kažipot za sledeče tvorce, kateri bi se hoteli okoristiti spričo pomanjkanja domačih dramskih del s snovjo iz naše pripovedne literature. Redkoma se tu di pripeti, da bi avtor sam svoje delo odsko vodil in bi scenično pomagal nečlan gleda-lišča.

Golijeva prireditve po Jurčičevem romanu vsebuje izbor potrebnega teksta za fabulo, latera je razdeljena v šestnajst prizorov. Ti prizori so dosledno vezani na Jurčičev tekst pogovorov in so pokazali, da nimajo tako pomembne zveze med seboj, da bi Jurčičevo povest preobrazili v dramatično tvorbo in tu di ne toliko ilustrativne dognanosti, da bi Jurčičevo delo ne utrpelo škode na svoji opredeljeni literarni vrednosti. V šestnajstih slikah je ostala slabotna fabula, ki je ponav-ljajoče in anekdotično povdarjala dobrosrčnost desetega brata. Kljub temu, da se je Go-lia poslužil za prireditve samo tega, kar je izrekal iz romana, je vendar naletel na trd konflikt med avtorjem-prireditvijo in med re-

Dnevne vesti.

ZNIZANJE CEN.

Sedel sem v prijateljski družbi in pogovor se je lepo po domače sukal okoli draginje, davkov, stanovanjske miserie in podobnih življenjskih prijetnosti. Pa se je oglasil eden in rekel: »Obrtniki so krivi, da je vse tako drago! Le pogledajte n. pr. krojače. Ali veste, koliko računa dandanes mojster prvega razreda samo za delo? Celih 570 dinarjev! To je okroglo 50 zlatih predvojnih kron. Za ta denar pa se je dobila nekdaž že lepa in dobra obleka. Ali pa pogledajte brivce. Da ti odreže na gladko par brk in las, moraš plačati 10 dinarjev. To je po švicarskem kurzu skoro en zlati frank. Pred vojno je veljalo tako delo kvečjemu polovico toliko!« — Nato pa je povzel besedo drug gospod in rekel: »Nočem izdati imena svojega prijatelja, ki mi je to povedal, ampak enkrat se je zgodilo tako: Na sejo davčne cenilne komisije je prišel vpliven gospod in ves obupan začel pripovedovati, kako mokre noge ima, in to v zvezi s tem, da je moral za popravilo čevljev plačati komaj pred enim tednom skoro 400 kron.« — Ali zaslužijo čevljarji, je rekel gospod, in vsi navzoči, ki so čutili bržkone tudi kakšno mokroto v nogah, so gospodu navdušeno pritrjevali z besedami: »Ti pa res zaslužijo — dajmo jih!« Pa so jih. Tako in podobno se je zgodilo tudi z brivci in drugimi obrtniki. Sedaj pa vprašam: Kdo je kriv draginje? Ali tisti, ki ljudi uradno silijo da morajo zvišati svoje dohodke na škodo konzumentov, da morajo plačati naložene jim svote, ali pa tisti, ki zvišuje svoje dohodke na pritisk od zgoraj? Če bi kmetu naložili na vsak kvadratni meter zemlje tisoč dinarjev davka, ali bi mogel kmet prodajati krompir po 4 ali 5 kron kilo? No, vidite! In pokazalo se je tudi pri tem pomenku kakor vedno in povsod, da je največji navijač cen slaba in nepreudarna državna uprava.

— **Volitve v okrajne cestne odbore.** Po več kot desetletnem odmoru je gradbeni direkcija končno razpisala volitve v cestne odbore. Proti večini dosedanjih cestnih odborov so se vršili pritožbe in to gotovo upravičene, zlasti v Črnomeljsem okraju, ljubljanski okolici itd. Že 21. februarja so bile razpisane volitve v okrajih Skofja Loka, Ljubljana-okolica in Bled. Med tem je nastal kompetenčni spor med Gradbeno direkcijo in vel. županom, ki se je pretekli teden rešil v tem smislu, da ima pravico razpisati volitve veliki župan. Veliki župan je že razpisane volitve zadnji dan telegrafično prekleal ter jih bo ponovno razpisal v vseh krajih prihodnje mesece.

— **Protestni shod proti davčni obremenitvi Slovenije** se vrši za občino Moste v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri popoldne v salonu restavracije g. Jakoba Novaka »Pod Lipco« v Mostah. Na shodu bo poročal predsednik g. Ivan Frelj o novi davčni reformi in davčnih razmerah v naši državi, zlasti v Sloveniji. Na shod so vabljeni vsi hišni in zemljiški posestniki iz občine Moste in okolice. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Županski tečaj v Ribnici** priredi Županska zveza prihodnje nedeljo, dne 7. marca 1926. Predavanja se prične ob pol 8. uri zjutraj po rani maši. Ob desetih se tečaj prekine ter nadaljuje po dopoldanskem cerkvenem opraviilu. — Vsi občinski zastopniki, župani, odborniki, namestniki so vabljeni, da se udeležijo predavanj v čim najobilnejšem številu.

— **Pomladansko porotno zasedenje v Novem mestu.** Dosledaj so razpisani ti-le slučajji: 1. Janez Skoflanc in Draga Murovič, umor za 1. marc, predseduje g. predsednik okrožni sodnik dr. Polensek; 2. Ignacij Flajs, uboj za 2. marc, preds. g. sodni svetnik Kuder; 3. Martin Dežman, roparski umor, predseduje g. deželni sodni svetnik dr. Josip Fischinger. Ta razprava bo trajala dva do tri dni in bo zelo zanimiva.

— **Strokovni izpiti učiteljev na strokovnih šolah.** Te dni se vrše v Beogradu strokovni izpiti učiteljev na strokovnih šolah. Priglasilo se je vsega skupaj 45 kandidatinj.

— **Učiteljski izpiti.** Meseca novembra t. l. se vrše posebni učiteljski izpiti za učitelje, niso absolvirali svojih študij v naši državi. Rok za prijavo poteče z 20. marecem.

— **Nedeljski počitek.** Beograjski veliki župan je sklical za 6. marca zastopnike novosadske in velikobeleške trgovske in obrtniške zbornice na konferenco v Beograd. Konferenca bo pretresala vprašanje nedeljskega počitka. Trgovski krogi se namreč protivijo uvedbi popolnega nedeljskega počitka, dočim ga združena nameštencev in privatnih uradnikov zahtevajo. Udruženje privatnih uradnikov je naročilo vsem svojim organizacijam, da priredijo zoper odredbe nekaterih velikih županov, glasom katerih naj bi bile trgovine ob nedeljah po dve uri odprte, prostne shode.

— **Posledica nove železniške tarife na Sušaku.** Od pristaniške tarife je bil Sušak hudo prizadet. Naj govore številke: Meseca januarja 1925 je znašal celokupni pristaniški promet 42.000 ton, meseca januarja 1926 pa samo 21.000 ton. V prvi četrtini leta je znašal blagovni promet 92.500 ton, v drugi 101.900 ton, v tretji 86.000, v četrti (ko je že stopila v veljavo nova tarifa) pa samo 50.900.

— **Natacarski dom v Sarajevu.** V krogih sarajevskih hotelirjev in gostilničarjev se je porodila ideja zgradbe doma za natacarski naraščaj.

— **Mednarodni dijaški kongres** se vrši v dne od 20. do 30. junija v Beogradu.

— **Kongres knjigarnih agentur.** V Luzernu zboruje se dni kongres zastopnikov mednarodnih brzojavnih agentur. Kot se čuje, bo obravnaval kongres med drugim tudi vprašanje zaščite vesti proti neupravičenemu priščevanju.

— **Kongres ruskih emigrantov v Parizu.** Dne 4. aprila se otvori v Parizu I. vseruski kongres emigrantov. Pripravljali odbor se je moral boriti z velikimi težavami, predno je

uspel. Šele s tem, da je izjavil, da bo temeljil kongres na federativni podlagi ter se ne bo zahtevalo od nikogar, da zastopa monarhistično idejo, temveč, da se garantira vsakomur popolna svoboda mnenja in besede, se je posrečilo pridobiti Ruse za udeležbo. Vabila se že razpošiljajo. Kljub vsemu pa so doživeli sklicatelji že sedaj začetčarje. V zdajšnjem trenutku so odpovedali udeležbo Kereški in socialni revolucionarji. Socialnerevolucionarno rusko časopisje zastopa namreč mnenje, da v inozemstvu živeti Rusi niso upravičeni sklepati o bodočnosti Rusije, temveč da more pasti odločitev samo v Rusiji sami. Kljub vsemu se sme pričakovati z zanimanjem, kaj bo sklenil ta velikanski kongres, ki se ga udeležijo, kot se računa, okrog 1 milijon emigrantov.

— **Naknadno zbranje obligacij vojne odškodnine.** Pri naknadnem zbranju obligacij državne rente za vojno odškodnino so bile izžrebane sledeče obligacije: Serija 2747 št. 973 (20.000 Din), serija 2747 št. 153 (20.000 Din), serija 3798 št. 606 (10.000 Din), serija 85 št. 57 (10.000 Din).

— **Kulturna sličina iz Madjarske.** Znani nemški socialist Viljem Liebknecht je imel pred 50 leti na nekem zborovanju v Dresdenu govor, ki je bil pozneje natisnjen. Govor je izšel na Madjarskem zadnjič leta 1914. Kraljevsko madjarsko državno pravdnishvo pa se je spomnilo šele sedaj, da involvira ta govor »ščevanje k razrednem sovraštvu«. Izvedlo je postopanje ter izreklo konfiskacijo leta 1924 tiskanega govora. Uradno postavljeno kurator je zoper ta sklep protestiral. Vrhovno sodišče je razpisalo te dni obravnavo ter povabilo Liebknechta potom javnega razglasa, da se je udeležiti. Tega pa Liebknechtu ni bilo mogoče storiti, zakaj mož je že 25 let mrtev. Vsed tega ni preostajalo sodišču drugega, kot da je konfiskacijo potrdilo.

— **Ločitve zakonov in razporeke na Čehoslovaškem.** Glasom uradne statistike je bilo v letu 1924 na Čehoslovaškem vsega skupaj 3143 zakonov sporazumno, 1284 nesporazumno ločenih; dalje je bilo 5355 razporek, 80 zakonov pa je bilo proglašeno neveljavnim. Največje število odpadov seveda na Prago, kjer je bilo 1337 ločitev in 1445 razporek. V splošnem so ločitve in razporeke v krajih s pretežno nemškim prebivalstvom bolj pogoste kot v čeških krajih. V vsej Slovaški je bilo samo 20 ločitev, 540 razporek, 4 poroke pa so bile proglašene za neveljavne. Od teh jih odpadla na Bratislavo 136. V Podkarpatski Rusiji je bilo 12 ločitev, 109 razporek, 1 zakon pa je bil proglašen neveljavnim.

— **Protestni štrajk zoper previse davke v Parizu.** Načelstvo udruženja pariških trgovcev z živili in zveza gostilničarjev, ki štejeta okrog 600.000 članov, sta sklenila, da ostanejo lokali njihovih članov dne 3. t. m. v znak protesta zoper zvišanje davkov zaprti.

— **Berlini zoper luksuzni davek.** Iz Berlina poročajo: Mednarodna zveza ravnateljstev varietetejev je imela te dni protestno zborovanje, ki so se ga udeležili tudi zastopniki gostilničarjev, kavarnarjev in sorodnih obrti ter nekaj občinskih svetnikov. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, s katero se protestira zoper visoki luksuzni davek. Načelstva organizacij so dobila nalog, da podvzamejo potrebne korake, da se davek čim najhitreje zniža.

— **Izseljevanje židov v Palestino.** Glasom uradnih poročil iz Londona se je izselilo tekom zadnjih 12 mesecev v Palestino 32.000 židov — v številni ženske in otroke. Istočasno se je izselilo iz Palestine v Ameriko 2140 židov, tako, da znaša prirastek židovskega prebivalstva v Palestini v minulemu letu 31.660 oseb.

— **Kriza produkcije premoga v Zedinjenih državah.** Newyorški listi poročajo o težki krizi, v kateri se nahaja produkcija premoga v Zedinjenih državah. Producenti imajo sedaj, ko je končana stavka rudarjev, v zalogi nad 70.000 ton antracita, ki ga ne morejo prodati.

— **Izpremembe pri tiskovnem uradu.** Kot poročajo se izvrše v kratkem pri tiskovnem uradu zunanjega ministrstva v Beogradu važne izpremembe. Sedanji šef tiskovnega urada Ivković bo imenovan na lastno prošnjo za generalnega konzula v Carigradu ali pa v Helsinkforsu. Kot kandidati za njegovo mesto se imenujejo: Sedanji generalni konzul v Newyorku Karović, sekijski šef zunanjega ministrstva Jovan Jovanović-Marambo, sekijski šef Aleksander Body, nekdanji šef tiskovnega urada Pera Taletov in sedanji namestnik šefa dr. Erhatič.

— **Imenovanje.** Akad. slikar Franc Tratnik je imenovan za umetniškega konzulenta s pravicami uradnika I. skupine II. kategorije pri velikem županu ljubljanske oblasti.

— **Naše poročilo o pariški mirovni konferenci** v »Soči« o pariški mirovni konferenci in koroških vprašanjih je prinesel »Deutsches Volksblatt« v celotnem prevodu.

— **Proces zoper beograjske komuniste.** — Rezultat zadnjega preganjanja komunistov v Beogradu je ta, da je dvignjena proti 12 osebam obtožba. Obtoženci so bili pridržani v zaporu.

— **Izgon grofa Ludvika Salma iz Newyorka.** Kot poročajo iz Newyorka, je predlagal te dni neki član kongresa Zedinjenih držav, da se v športniških krogih po vsem svetu znane igralec tenisa, grofa Ludvika Salma iz Zedinjenih držav, ker noče plačevati za svojega otroka, kot nadležna tuja izžene.

— **Krdelo volkov napadlo vas.** Kot poročajo iz Prizrena, je napadel te dni vas Rapčo pri Braništu trop volkov. Poškodovanih je bilo 10 kmotov. Neki ženski je odgriznil volk nos in gorenjo ustnico. Prihod volkov in njihovo tulenje je povzročilo v vasi veliko paniko in zmešnjavo. Ljudje, ki so bili zunaj hiše so iskali zavetja na drevju in po strehah, drugi so se zapirali v hiše. Samo par kmotov je imelo toliko poguma, da so pograbili puške ter jeli na volkove streljati. Pri tem je bil en volk ubit, nakar so ostali pobegnili. Drugi

dan so priredili lovi na volkove gonjo ter so jih 30 ubili.

— **Arctacija številne tolpe brigantov v Palermu.** Rimska »Tribuna« poroča, da je bila izsledena v provinci Palermo tolpa brigantov, ki šteje 164 glav. Razven 45 se že vsi pod ključem. Tolpa ima na vesti nad 100 zločinov, med temi nad 30 umorov. Ostali zločini obstoje iz izsiljevanj, tatvin, poizkusnih umorov itd. Zločince so transportirali v mesto Palermu v 12 avtomobilih.

— **Dve rafinirani pustolovki.** Berlinski policiji se je posrečilo aretirati dve pustolovki, ki imata na vesti nič manj kot 800 goljufij. 31-letna delavka Marija Ludwig se je vozila v spremstvu svoje dozdevne privatne tajnice v elegantni ekipaži, ki sta jo vlekla dva belca, k v zadregi se nahajajočim ljudem. Zenski sta se izdajali za uradniči urada za socialno skrbstvo ter obljubovali siromakom takojšnjo podporo v živilih in obleki. Vsak siromak je moral plačati takoj večjo vsoto kot prispevek k transportnim stroškom. V par sto slučajih sta obiskali učiteljice ter jim izvalili pod pretezo, da je bila zvišana njihova zavarovalnina, odpadajoče premije. S prigoljufanim denarjem sta živeli pustolovki veselo in razkošno. Stanovali sta v najdražjih hotelih ter si priveščili vse, kar jima je srce pozelelo.

— **Buren konec Njegošove proslave.** Te dni se je vršila v Cetinju seja odbora za Njegošovo proslavo. Slo je za računski zaključek. Več članov odbora je trdilo, da se računi ne ujemajo. Vsed tega je prišlo do burnih nastopov. Metropolit Gavril Dožić je oklofotal mestnega poglavarja Toma Miloševića, ki mu je vrnil milo za drago. V rencontre so se vmesali drugi člani odbora in prišlo je do splošnega pretepa, tako da je morala biti seja prekinjena, ne da bi bili računi odobreni. Javnost čaka z zanimanjem na nadaljnji razvoj afere.

— **Sreča v nesreči.** Te dni je bilo zbranje prusko-jugoslovenske loterije. Polovica glavnega dobika, ki je znašal 1.000.000 Din pripada 8 brezposelnim delavskim rodbinom. Neki trgovci, ki je prejšnje jutro bankrotiral je zadel 50.000 mark.

— **Letalska nesreča v Parizu.** Francoski vojaški letalec Collot je stavil te dni, da poleti skozi obok Eifflovega stolpa. To se mu je tudi posrečilo. Toda, ko se je hotel izogniti anteni radiotelefona, je izgubil ravnotežje ter padel na zemljo. Aparat se je popolnoma razbil, drznega letalca pa so potegnili izpod ruševin zglajenega.

— **Karol in njegova ljubica v Parizu.** Bivši rumunski prestolonaslednik Karol je prispele te dni s svojo ljubico, gospo Lupescu v Pariz. Na kolodvoru ga sicer ni pričakovala nobena oficijelna oseba, pač pa vse polno novinarjev in fotografov. Zdi se, da je bilo Karolu to zelo neprijetno, zakaj precej nervozno je odklanjal francosko, angleško, italijansko in nemško vsak razgovor in sedel s svojo spremljevalko hitro v neki avtomobil, ki ju je peljal v neki hotel e Champs Elysees-jih.

— **Konflikt med kondukterjem in potniki.** Vsakomur, ki je študiral na Dunaju, je dobro znan zadnji vlak, ki se odpelje vsak dan 5 minut pred polnočjo iz Dunaja proti Dunajskemu Novemu mestu in ki se vstavi na vsaki postaji med Dunajem in Dunajskim Novim mestom, takozvani »Lumpensammler«. Na tem vlaku, ki vozi, kot že ime pove, veliko število zakasnelih pijančev, je prišlo že do neštetihi kravalov. Sprevodniki poznajo navade svojih potnikov in so potrpežljivi. Te dni pa je imel v nekem vozu službo sprevodnik bolj občutljivih živcev. Ko je zahteval od nekega pasažirja vozni listek je prišlo do prepira. Pasažir je namreč trdil, da mu je vozni listek že pokazal. Beseda je dala besedo in ko je prišel vlak na prihodnjo postajo je zahteval sprevodnik, mesto da bi bil poklical na pomoč oblast ter zahteval, da se pasažir legitimira — da mož izstopi. Ker vinjeni pasažir, ki bi bil moral v tem slučaju čakati do 5. zjutraj na prihodnji vlak, tega ni hotel storiti, je zagrozil sprevodnik, da bo vlak toliko časa stal, dokler potnik ne izstopi. Vlak je stal res cel četrt ure. To je pa druge potnike tako razburilo, da je nastal tak kraval, da je moral intervenirati orožništvo, ki je napravilo red.

— **Idijot, sloviti roman svetovnoznane ruskega pisatelja Dostojevskega v slovenskem prevodu dr. Vl. Berstnika,** katerega I. del je pravkar izšel v okvirju »Splošne knjižnice«, založba Zvezne knjigarnice, Ljubljana, Marjin trg 8, se dobi za ceno 32 Din, za broširan in za vezan izvod 40 Din.

— **Zlatnike so našli v Zlatorog-terpentinovem milu:** g. Adolf Götz, nadgeometer, Ljubljana, Ivan Nagode, Dobrova pri Podnartu, Cilka Deželak, Maribor, Minska ul. 14, Pavel Korbar, Bled, Pavel Lipeč, Radče, Mici Ivanuš, Ljubljana Krakovski nasip, Antonija Drakulić, Zagreb na Kanalu.

Ljubljana.

— **Ljudska visoka šola v Ljubljani** nadaljuje redno svoja predavanja, ki se vrše v pevske dvorani Glasbene Matice. V nedeljo 28. t. m. predava g. Srečko Kosovel o temi »Razpad družbe in propad umetnosti«. Začetek točno ob 10. uri. Vstop prost, prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

— **Pobiranje smeti.** V prihodnjih dneh bo začel v uklanjanjem mestnem okraju pobirati smeti nov voz, s katerim bo kar največ mogoče preprečeno razprševanje smeti pri naganjanju. Mestni magistrat opozarja občinstvo, da smeti oddaja le v že opetovano predpisanih zabojih, ki imajo dolžino 80 cm, širino in višino pa do 30 cm. Druhih večjih zabojev ali posod smetar ni bo izpraznil, ker jih v novem vozu tudi izprazniti ne more. — Ob tej priliki gospodinjstvom priporoča mestni magistrat vsem gospodinjstvom, da vse smeti in druge odpadke, tudi kuhinjske, sežgo v peči ali štedilniku in da končno zmanjša množico smeti in ne goriljive snovi v svojem zabojčku smetaru. Na ta način se izdatno zmanjša množica smeti in se tudi doseže nekaka razkudba odpadkov iz stanovanja ter se s tem zmanjša nevarnost okužbe po smeteh. — Če se bo ta

način pobiranja smeti obnesel, bo mestni magistrat nabavil take vozove za celo mesto.

— **Rimske grobove** so odkrili pri gradbi ceste na stavbišču kolonije »Stan in dome ob Tržaški cesti. Kaj posebnega se doslej v grobovih ni našlo.

— **Marijono gledališče »Atena« v Narodnem domu** vprizori v soboto 27. in nedeljo 28. februarja ob 5. uri popoldne Pocijevo pravilnično igr »Gozdni kralj Lavrin«. Na to uprizoritev posebno opozarjamo ljubitelje lutkovnih iger in občinstvo sploh, saj je ta igra dosegla prvič že neobičajen uspeh. Tu je prikazan praljični svet tako živo kot v malokateri Pocijevi igri, v mračnem gozdu se odigrava dvoboj med dobrim in zlim svetom in kot jutranja zora priplove skozi bodeče se gaje tudi dobrota in plemenitosti — kralj Lavrin. Tudi Gašperja ne manjka. Ta mali burkež je tudi tu končni razpletalec vseh zadreg in zanj in vzdaje celoti živahnost in razgibanost. Poleg umetniške inscenacije pa močno vplivajo vpletene glasbene točke kot na primer godbeni spremljava Lavrinovih besed i. dr. Griegovi akordi se sozvočno zgrinjajo na poetična dejanja, v katere poslušalca uvede prav taka godba. Za to predstavo je gledališče pridobilo godalni kvartet.

Radiofonija.

XVIII.

Čez 200.000 abonentov že ima dunajski Rawag (Radio Wien A. G.) in torej so našli že tretji stotisočak. Tolik napredek v necelem poldrugem letu obstanka! To število nam je poučen dokaz o kulturni višini prebivalstva. Znak te kulture je tudi program, ki ga Rawag nudi svojim naročnikom v Avstriji in brezplačno ostalemu svetu, ki je deležen takih novodobnih dobrot iz eterja. Poleg tega so postavili že drugo pošiljalno postajo z veliko energijo (20 KW), ki bo nosila dunajsko glasbo v neizmerno daljave. Ze se oglašajo amaterji iz vseh delov sveta, ki vsak dan poslušajo dunajsko postajo. S tem pošiljalcem pa ni vse v redu; doslej menda še neznane naravne sile so vzrok, da v nekaterih krajih Dunaja samega slišimo starega pošiljalca bolje. Enaki glasovi prihajajo tudi iz sosednjih dežel. Kako je v Ljubljani? Ali ni nihče še imel prilike, da bi kaj poročal o svojih amaterskih uspehih?!

Poleg preko 200.000 abonentov dunajske Rawag pa je gotovo še mnogo tisoč kontrabanderjev, ki brezplačno poslušajo, da si prihranijo tista borna 2 šilinga mesečnine. Ker bogatejši ljudje plačujejo po 5 šil. in so mesečni prispevki tovarni in trgovcem z radio-blagom precej visoki, ima družba preko 5 milijard mesečnih dohodkov (čez 4 milijone dinarjev!).

Toliki dohodki so družbi pripomogli do daljnega že dolgo težko pričakovanega napredka, namreč: da bo Rawag pošiljala v eter tudi predstave iz državne opere, tega prvega umetniškega zavoda v srednji Evropi. Za zdaj sta pogojeni dve operi na mesec, za kar bo plačevala Rawag po 200 milj. kron mesečno, poleg tega še nekaj priboljška umetnikom istih predstav. Za prenos oper iz Volksopere plačuje družba po 25 milj. kron za vsako predstavo. Tehniški so že toliko napredovali, da se prenosi prav dobro. Izkušnje v Volksoperi zdaj uporabljajo pri pripravi v državni operi.

Opravičena je nada, da bomo z libretom v roki izborni sledili dejanjem, a slišali bomo bolj nego če sedimo kjerkoli v gledališču samem. V nedeljo smo poslušali Shakespearske »Sen kresne noči«; tako čisto in glasno, kakor smo čuli vsako besedico (na detektorski aparatke z ojačevalcem!), ni mogoče slišati v prvi vrsti pankerja. Tolik je napredek v tako kratkem času!

V Ljubljanskem listu sem čital, da cenijo število naročnikov v področju ljubljanskega poštnega ravnateljstva nekako — 1000, toda prijavljenih in tihotapskih! Primerjajte: v polovico manjši Avstriji je aparatov gotovo čez — 500.000! Zakaj tako žalostna primerja v prvi sosedni Jugoslaviji? V istem listu sem čital, da so velike situacije pri zglaševanju, t. j. vloženja mora biti pravilna prošnja (kolokovana), takse so visoke (za kaj te takse? Samo za pravico, nabaviš si aparat?! Kako policijsko!!); pa na rešitev je treba čakati po cele mesece! Ni čuda, ako ni nikakega napredka! V Avstriji naznanili lahko ustajo samo svojemu pismonoši, pa si aparat že lahko nabaviš. Drugi dan ti pismonoša priinese pristopnico in pobotnico za isti mesec, pa je vse v redu. Domačin ali inozemec, ob enakosti! To je demokratske države dostojnost! Ljubljanski list pravi tudi, da se že delajo priprave za pošiljalno postajo v Ljubljani in se nadeja potem večjega razvoja radiofonije. Točno! Načelnik v ministrstvu pošte in brzojava g. Djordjević je že pred letom naznanil v svojem mesečniku »Telegraf i telefon«; da je vlada naročila pri Telefunken in pri Lorenzu v Berlinu 6 pošiljalnih postaj, od katerih je ena namenjena za Ljubljano (po ena še za Zagreb, Split, Podgorico, Novisad in Niš). Ali je vse to zaspalo?!

Kadarkoli po dokončanem dunajskem programu obračam koleške kondenzatorje in lovim evropske postaje, se mi pogosto dogaja, da mi zadoni na uho znana — stara avstrijska himna. Čul sem jo že po večkrat iz Berlina, Hannovera, Frankfurt, Breslava, V radioklubu so mi povedali, da je to le ista »Alles, alles über Deutschland«, ki se poje na melodijo stare avstrijske himne. Kakor je bila ta okolnost meni neznana, ulegne mi tudi jugoslovenskim amaterjem. Zato sem omenil to — zanimivost. Povedali so mi tudi, da s to pesmijo vsi nemški poštni listi, da s to pesmijo svoj dnevni program. Tajaleci zaključujejo svoj dnevni program. Tako so vsi Nemci enega duha, ko gre za moč na zunaj, dasi so ostale vse stare države enako neodvisne druga od druge, kakor so bile v cesarstvu in so skoro vse enako sovražne — Prusiji in pruskim metodam vladanja in obnašanja sploh. O tem, kako more biti jeden narod močan na zunaj kljub najstrožjemu federalizmu, kakršen je v Nemčiji in Avstriji, da ne govorimo o Ameriki, imam

v misli celo serijo člankov. Morda ne bo škodovalo, ako nanižam nekaj resnice o takih vprašanjih tudi Slovencem, ki radi čitajo moje članke in dopise.

Naj končam današnje poročilo s praktičnim nasvetom. — Omenil sem že v nekem dopisu, da vprašanje glasnikov (Lautsprecher) še ni povsem rešeno. — Prav veliko je na trgu fabrikatov z vseh krajev in koncev, ki jih priporočajo in slavi njihovo popolnost. Danes je napredek k popolnosti že jako razveseljiv. Toda eno je, kar mojim amaterjem moti veselje do teh glasnikov — in to je visoka cena, posebno pri angleških izdelkih, ki so prišli v — modo. Ali pametni amaterji se ne dajo motiti od kričave reklame ter si dobro ogledajo blago in ceno, predno si nabavijo še glasnik (Lautsprecher). — Imel sem priliko, preskušati precejšnje število fabrikatov iz Cele Evrope, a odločil sem se po dolgem obotavljanju za majhen, ličen izdelek znane velike tovarne: Oesterreichische Telephon-Fabrik A. G., vorm. J. Berliner, Wien XIII, Missindorfer strasse 21. — Svoječasno je Jugoslavija kupila pri njej razne telefonske izdelke.

Večkrat sem hkratu preskušal znan angleški fabrikat in ta mali dunajski »Darling« (tako se imenuje ta glasnik), ali prednost sem mu dal pred trikrat dražjim angleškim tekmočcem. »Darling« stane na Dunaju samo 39 šilingov. — Ljubljancem je ste ga mogli že videti pri g. Gorcu (v poslopu Kreditne banke). — Membrana, ki je glavni del, je itak angleškega izvora — Staloy. — In tako nam naš »Darling« poje, svira, govori jasno in razločno, da ga čujemo po cellem stanovanju, med obedom ali večerjo nam oskrbuje »Tafelmusik« itd. — Sinoči med prenosom iz Konzerthausa smo imeli občutek, kakor da sedimo tam v prvih vrstah. Razlagalo se je tudi ploskanje, pa ono vrvenje med pavzami. Nekdo izmed občinstva si je dovolil dovtip in je pozdravil svojo drago »auf Welle 530«; čuli so stotisočih njegov pozdrav in morda tudi ona! — Tako daleč smo z radiofonijo na Dunaju! — A. G.

Gospodarstvo.

NACRT NOVEGA DAVČNEGA ZAKONA.
V kratkem bo predložen Narodni skupščini načrt novega davčnega zakona za vso državo. Načrt bo najbrže sprejet brez izprememb.

Davčni objekti.

Zakonski načrt razlikuje sledeče davčne objekte: donos od zemljišč, donos od zgradb, donos od podjetij, donos od obrti, donos od poklicev, donos od rent, donos od podjetij, ki morajo polagati javne račune ter celokupni dohodek.

Zemljiški davek.

Zemljišča so razdeljena po načinu obdelovanja na njive, vrtove, sadovnike, vinograde, travnike, pašnike in planine, gozdove, travnike, močvirja, ribnike in jezera. Stavbišča v mestih spadajo v najvišji razred najboljših zemljišč v dotičnem mestu. Davčna podlaga je katastrski čisti donos, preračunjen na en hektar. V krajih, kjer ni katastra, se zemljišča začasno izmerijo, v 10 letih pa se mora izvršiti povsodi kataster. Plačuje se pa davka 20% od čistega donosa.

Od davka so oproščeni v glavnem ona zemljišča, ki tudi po dosedanjem zakonu niso plačevali davka.

Davek na zgradbe.

Davek na zgradbe se plačuje od vseh objektov, ki se oddajajo v najem ali pa so namenjeni za stanovanja ali drugo uporabo. Davčna osnova je faktilno plačana najemnina ali najemnina, ki bi se mogla dobiti, če bi se dala zgradba v najem. Odbijajo se samo stroški za vzdrževanje ali amortizacijo in sicer v glavnih mestih 20%, v manjših mestih 25%, v vaseh pa 30%. Davčni postavki je 20% od čiste najemnine, po deželi, v industrijskih in tovarniških podjetjih se plača davek po številu sob in sicer po 25 Din za

vsako odeljenje. Od davka so oproščene v glavnem niso zgradbe, ki tudi po dosedanjem zakonih niso plačevale davka.

Davek na podjetja, obrti in poklice.

Davek na podjetja, obrti in poklice se plačuje od vseh pridobitvenih poslovanj ali samostojnih poklicev, katerih cilj je pridobitev. Sem se ne štejejo podjetja, obvezana javnemu polaganju računov, ker so ta podjetja posebej obdane. Vsa podjetja in poklici se dele na tri skupine: 1. vsa trgovska, obrtna in druga podjetja ter posli, ki se opravljajo s kapitalom; 2. vsi samostojni poklici, ki se izvršujejo za odškodnino (svoobodni poklici) vlagajoč v ta posel duševno delo; 3. vsi ostali svobodni poklici, večinoma telesno delo. Tu je davčna osnova čisti letni dohodek, v stroške pa se vračunajo vsi oni izdatki, ki so zvezani s poklicem, kar je v zakonu precizno označeno. Davčni postavki je za prvo skupino 12% od čistega dohodka, za drugo 8%, za tretjo pa 2%. Od davka oproščeni so vsi oni posli, ki tudi po starem zakonu ne plačujejo davka, izvemši poljedelske, obrtne in uradniške nabavljajne zadruge, ki plačujejo po novem zakonu davek kot druga podjetja, obvezana javnemu polaganju računov, samo, da plačajo manjšo vsoto.

BORZE.

Zagreb, dne 26. februarja. Devize: Newyork ček 56.625—56.925, London izplačilo 276.13—277.33, ček 295.90—277.10, Praga 168.10—169.10, ček 168—169, Curih 1092.275 do 1096.575, ček 1092.50—1096.50, Dunaj 799.50—803.50, ček 799—803, Milan izplačilo 227.65—228.85, ček 227.65—228.80, Berlin 1352.10—1356.10.

Curih, dne 26. februarja. Beograd 9.13, Newyork 519.75, London 25.2675, Pariz 18.87, Praga 15.3775, Milan 30.87, Berlin 123.75, Bukarešta 2.20, Sofija 3.75, Varšava 75.50, Dunaj 73.20, Budimpešta 0.007282.

To in ono.

GLEDALISKE ANEKDOTE.

Operetni komponist Heuberger je nekoč čakal Girardija, da pride na skušnjo, ki je bila določena na 10. uro. Četrta za četrto je minevala, Girardija ni bilo od nikoder. Ko se je pojavil ob 12. brez zadrege pred razdraženim dirigentom, ga ga je pozdravil s poantiranimi besedami:

»Jaz bi na Vašem mestu sploh ne prišel!«
»Vi že,« odvrne Girardi, »jaz imam pa vest!«

Mojster besede je hodil z mojstrom glasbe v Karlovih Varh skupaj na izprehod; da bi jih ne motili ljudje v razgovorih, sta šla globlje v dolino. A povsod, kamor sta se prikazala, so se jima na levo in desno umikali gostje in ju spoštljivo pozdravljali. Goetheja je to motilo in zlovoljen je vzkliknil: »To je zoperno, tukaj se komplimentov kar ubraniti ne morem.« Beethoven je odvrnil s tihih nasmeškom: »Ekselencia naj se radi tega ne razburja, morda veljajo komplimenti meni!«

Pri doktorskem izpitu vpraša profesor pred sliko starega mojstra:

»Ali mi morete povedati, kdo je to slikal?«
»Ne, gospod profesor.«
»Ali veste, v katero šolo spada?«
»Ne, gospod profesor.«
»Ali veste iz katerega stoletja je?«
»Ne, gospod profesor.«
»Ali vsaj veste, katerega svetnika predstavljata?«
»Jaz sem izraelit, gospod profesor.«

Psevdonim.

Neki mecen slikarja Rudolfa Levyja je zelo hvalil umetnikove slike, pristavil pa je, da je njegov priimek vseeno fatalna zadeva, ki je njegovemu uspehu v napotje in zakaj si ne izbere kakega psevdonima. Umetnik je odgovoril: »Kdo pa pravi, da Levy ni psevdonim?«

Vsi časopisi so polni hvale o Rozi Valetti, ki je igrala »Femme X.« Posebno hvalijo kritiki njeno nemo igrvo v zadnjem aktu, kjer skoraj nima besede. Tudi Adela Sandrock bi bila rada igrala isto ulogo. Ko jo vprašajo: »Kaj pravite o velikem uspehu Roze Valetti?« odgovori: »Da, čitala sem. Najboljša je bila, ko je molčala.«

Pri Adalbertu zvoni telefon. Znani komik Pallenberg kliče: »Tukaj Pallenberg, kdo tam?«

Adalbert: »Tu je največji komik sveta.«
Pallenberg: »Potem so me napačno zvezali.«

Carpeaux.

Francoski kipar Carpeaux je stal na odru in dokončaval svojo skupino na paviljonu Flore. Cesar je prišel mimo, popustil spremstvo in zlezal na oder k Carpeauxu, da ga pozdravi. Mojster je bil židane volje in je med pogovorom metal ilovico v kroglicah na ljudi pod odrom.

»Za božjo voljo, mojster Carpeaux!« se je zgražal cesar.

»Sire, kaj bi si vi ne dovolili take šale, če bi vas ravno veselilo?«

»Kaj pa mislite, mojster!«

»Potem,« pravi umetnik in se prikloni — »se res ne izplača biti cesar.«

Misteriozi atentator. Vse mesto Omaha v državi Nebraska trepete že par tednov pred nekim dozdevno umobolnim zločincem. Prva žrtev misterioznega atentatorja je bil zdravnik dr. Searles. Zdravnik je sedel zvečer v razsvetljeni ordinaciji sobi. Nenadoma je bil ustreljen skozi okno. Atentator, ki strelja iz pištole, ki ne poči, je izginil brez sledu, na cesti so našli samo prazno stročnico naboja. Par dni nato je bil na isti način trgovec Devitt. Od tedaj ne mine noben dan, da bi se ne pripetil kak atentat. Razven omenjenih dveh smrtnih žrtev je ranjena že cela vrsta moških in žensk. Nikdo v Omahi si ne upa imeti zvečer v pritičju več luči. Policija je mobilizirala vse svoje detektive, ne da bi se ji posrečilo dosedaj najti o atentatorju najmanjšo sled.

Ogrožena pravnost. Županstvo vzhodnoštajerskega trga Weiz je priobčilo v tamkajšnjem tedniku razglas, ki je spričo originalnosti vreden, da ga omenimo. Glasi se:

»Razglas. Lastniki psic se pozivljajo, da drže te živali dokler se gonijo, strogo doma, ker se ne more dalje trpeti, da bi se odigravale med zastopniki te širinožne rase javno na ulici najpikantnejše scene. Policija je dobila nalog, da take psice polovi ter jih vrne lastnikom samo proti plačilu denarne globe 10 šilingov. Županstvo trške občine Weiz, dne 28. januarja 1926. Župan Moritz Mosdorfer.«

Pet let brez hrane. Iz Bordeauxa poročajo: Medicinski institut v Bordeauxu se bavi z nenavadnim fenomenom, Gre za neko Spanko, ki živi že 5 let brez vsake hrane. Tako vsaj zatrjujejo vsi njeni sorodniki in znanci. Medicinski institut v Bordeauxu je povabil več inozemskih univerzitetnih profesorjev v Bordeaux, da se bodo udeležili preiskave zagoneetne senorite. — Če le ne bo senorita končno razkrinkana kot sleparica.

Važne arheološke najdbe pri Moskvi. 110 km južno od Moskve, ob reki Oki so izkopali te dni važne starine, ostanke ruske kulture iz 4. in 5. stoletja pred Kristom kot: steklene zapestnice, železne pušice, česala iz kosti in podzemne jame s kamenitimi ognjišči. Razven tega so razkrili razvaline trdnjave Čečikov, nekdanje rivalinje Moskve, ki je izginila v 12. stoletju.

Poravnajte naročnino!

OBVESTILO.

Družabniki javne trgovske družbe »Smreka« Franc Hrovat & Co. v Vavti vasi: Ivan Nose in Franc Drobnič iz Rumanje vasi, Matija Kren iz Vavte vasi in Franc Hrovat st. iz Vavte vasi sporočajo, da nima Franc Hrovat ml. iz Rumanje vasi pravico zastopati družbo in sklepati v njenem imenu nikakih kupčij in da ne prevzamejo za od njega sklenjene kupčije nikakih obveznosti.

Vavta vas, 25. februarja 1926.

Ivan Nose, s. r., Franc Drobnič, s. r.,
Matija Kren, s. r., Franc Hrovat, s. r.

MALI OGLASI

Glas oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 25 par.

PREMOG ČEBIN

Čeltova ulica 1 il. Telefon 56.

V službo

k večjemu industrijskemu ali trgovskemu podjetju želi vstopiti resna, zanesljiva in vestna gospodična z 10 letno pisarniško prakso, perf. znanjem nemščine in italijansčine poleg slovenščine, izvrstna strojepiska, korespondentka in knjigovodkinja. — Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Elektra« do 20. marca t. l.

Proda ali zamenja

za hišo ob prometni cesti v okolici Maribora, se enonadstropna hiša poleg cinkarne v Gaberju (z gostilniško koncesijo). Ponudbe sprejema Jakob Šribar, Gaberje-Celje.

Gospodična

ki je celi dan odsotna išče malo preprosto sobico. — Ponudbe na upravo lista pod: »Soba«.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in sobe išče mirna stranka. Plača postranska stvar. — Ponudbe na upravo lista pod: »Stanovanjec«.

Absolvent t q teča a

išče službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Dobra moč«.

Odda se

takoj klet suha za skladišče. Naslov pove uprava lista.

Stekleno

strebno opeko imajo stalno v sa. Zdržene opekarnе d. d. Ljubljani.

Originalne (prave) pitčičine fixat in preservat za Oplograph dobite le pri L. BARAGA, Šelenburgova ul. 6.

Telefon št. 980.

Jack London:

Morski vrag.

»Kaj je nemogoče!« je odvrnil hitro kot blisek. »Saj nisem rekel prav nič. Gluh sem pa nem, kakor moraš biti tudi ti, če ti je tvoja mati ljuba. Niti usi nisem odprl, samo dobro sem govoril o njih in starem Bog zavri njegovo dušo, da se bo desetletje let pokorila v vica, potem pa odšla v najzadnji in najgloblji pekel.«

Johnson, mornar, ki me je bil do krvi drgnil, ko so me prinesli na krov, je bil po vsej priliki še najmanj dvomljiv človek med vsemi mornarji. Na njem res ni bilo nič dvomljivega, nezanesljivega. Njegova odkritosrčnost in močnost je bila očita ob prvem pogledu, vendar je te lastnosti omilila neka skromnost, ki bi jo človek zmožno lahko tolmačil kot boječnost. Ampak boječ ni bil, pač pa je bil pogumen v prepričanju, gotov v svoji močnatosti. To ga je ravno nagnilo, ko sva se spoznala, da je ugovarjal, ko sem mu rekel Yonson. In sedaj je Louis še njega vzel v misel in povedal svoje mnenje o njem.

»Prav čeden človek je, ta Johnson s štirioglati glavo, ki je mornar na sprednjem delu ladije, je dejal. Najboljši mornar spredaj. Moj veslač je. Ampak enkrat bo imel sitnosti z Wolfom Larsenom. Iskre že švigajo. Dobro vem, Kar jasno vidim, kako se nekaj kuha in pripravlja kakor vihar na nebu. Govoril sem z njim kot brat, ampak njega ni volja, da bi skril svoje luči ali pokazal napačne signale. Vedno izblekne, če mu ne-

23

kaj ni prav, ampak se bo našla kaka klepetulja, ki ponese pošto o tem Larsenu. Wolf je močan; ampak v veliki naravi je, da sovraži moč, in v Johnsonu bo videl močan značaj, ki se ne kloni in ne odgovori na kletvico ali udarec: »Da, gospod, lepa hvala, gospod.« Ej, ta vihar že prihaja! Prihaja, dobro vidim! Sam Bog ve, kje dobim potem drugega veslača. Mar ni bedak ta človek, če pravi, kadar mu stari reče Inson: »Johnson mi je ime, gospod,« in črkuje potem ime črko za črko? Ti bi moral videti obraz starega! Mislil sem, da se bo na licu mesta zagnal vanj. Takrat se še ni, ampak nekoč se bo in potem bo konec tega trdoglavja — ali pa ne poznam ljudi na ladijah in na morju.

Tom Mugridge postaja neznosen. Primoran sem ga vikati in nazivati gospod pri vsaki besedici. En vzrok za to je, ker ga je Wolf Larsen vzljudil kot vse kaže. Po mojih mislih kaj takega še ni bilo, da bi bil kapitan tako domače prijazen s kuharjem; toda Wolf Larsen je v resnici tak. Dva, trikrat že je danes pokukal v kuhinjo in dobrodušno podražil Mugridga, popoldne pa je celih petnajst minut govoril z njim. Ko se je Mugridge po tem razgovoru vrnil v kuhinjo, je bil židane volje, veselo opravljal svoje delo in je brenčal razne pesmi z nepravim glasom, tako da mi je šlo to brenčanje pošteno na živce.

S častniki sem vedno na dobrem, mu je dejal zaupljivo. »Vem tudi, kako se je treba narediti priljubljenega. Ko sem se zadnjikrat vozil, sem tudi imel dobrega kapitana; ampak še na misel mi ni prišlo, da bi stopil k njemu in kabino na prijazen pogovorček in

majhen kozarček žganja. Pa mi pravi nekoč: »Mugridge«, pravi, »Mugridge, zgrešil si svoj poklic.« »Kako to?« odvrnem. »Ti si rojen gospod; nikdar ti ne bi bilo treba delati.« Strela me naj ubije, Klada, če mi ni tega rekel, no, in potem sem dostikrat sedel v njegovi kabini se dobro imel, kadil njegove smotke in pil njegov rum.«

To brbljanje me je naredilo prav razmišljenega. Še nikdar nisem čul glasu, ki bi mi bil tako zopern. Njegovo tečno, priliznjeno govorjenje, omdleno smehljanje in njegova strašanska domišljavost mi je šla na živce, da sem se včasih tresel po vsem životu. V resnici je bil najbolj oduren in mrzel človek, kar sem jih poznal. Nesnažnost njegove kuhe je bila nepopisna, in ker je kuhal vse, kar se je na ladiji zavžilo, sem moral z veliko spretnostjo izbirati tisto malo, kar sem jedel, in sem si vedno vzel iz njegovih kuharjev one, ki so bile najmanj nečedne.

Moje roke so mi delale obilo preglavice, ker niso bile vajene dela. Nohti so izgubili naravno barvo in postali črni, kožo pa je pokrila nesnaga, ki je niti z debelo ščetinasto krtačo ni bilo mogoče odpraviti. Delali so se mi mozolji in mehrčki brez konca in kraja, ki so me močno boleli; na sprednjem laktu sem imel veliko opekline, ki sem si jo pridobil s tem, da sem ob zibanju ladije izgubil ravnotežje in zadel ob železno peč v kuhinji. Koleno se mi ni izboljšalo, otekline ni bila izginila. Seveda s tem, da sem od ranega jutra do poznega večera krevsal sempatja, si ga nisem mogel ozdraviti. Da bi sploh kdaj okreval, sem potreboval počitka.

Prva žebliarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne
železnice.
Žebli za ladje, črni ali po-
cinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Kljuke za podobe, zid., cevi,
žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Matice.

Zakovice za tendžerje, kotle,
mostove, sode, pločvino,
kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Srajce, promensadne bele in bar- vaste, ovratnike

vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice,
žepne robce, nogavice v raznih barvah za
gospode in dame, naramnice, toaletne po-
trebščine, svilene trakove, čipke in vezenino.
Nizke cene. — Velika izbira semo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz
vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco
s pravilno uporabo najboljših
šivalnih strojev

„Gritzner“ in „Adler“
ter z nedosežnimi
pletalnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji **edino** pri tvrdki

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

Oglašajte v „**Narodnem Dnevniku**“!

Poglejte cekine!

**V ZLATOROG TER-
PENTIN MILU**

se nahajajo zlatniki po
10 frankov.

Zlatorog terpentinov milo
je boljše kot navadno milo, je
s terpentinom kemično vezano
milo v najbolj učinkoviti top-
ljivi obliki. Dve mogočni či-
stilni moči sodelujeta in se
izpopolnjujeta:

terpentin razkroji,
milo jo izpere.

Učinek Zlatorog terpentinc-
vega mila je zato nepreko-
sljiv!

V najkrajšem času se je
Zlatorog terpentinov milo
prikupilo vsem gospodinjam
in vsaki, ki je enkrat prala z
istim, ne uporablja več dru-
gega mila.

Da se seznanijo z Zlatorog
terpentinovim milom tudi naj-
širši krogi, se od 1. avgusta
1925 v vsak tisoči komad Zla-
torog terpentinega mila
vpresa zlatnik za 10 frankov,
ki med uporabo bliskaje po-
zdravlja presenečeno gospo-
dinja. Veliko zlatnikov se je
do sedaj že našlo. Kupite še
danes zlata vredno milo in
iščite

zlatnik!

== LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ==

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Met-
kovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica,
Trst. AGENCIJA: Logatec.

Delniška glavica Din 50,000.000.—

Skupne rezerve nad Din 10,000.000.—

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časo-
pise, lepake, brošure, posebnice in razglednice.
Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge
uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552